

POLSKI ZWIĄZEK FILATELISTÓW
OKRĘG WIELKOPOLSKI

WIELKOPOLSKIE WIADOMOŚCI FILATELISTYCZNE

- **ŚWF POLSKA 73 – 50 LAT MINĘŁO**
- **WIELKOPOLANA**
ZNACZKI, KARTY POCZTOWE, DATOWNIKI, POCZTY SPECJALNE,
FAŁSZERSTWA WILHELMA HEINZE, KORESPONDENCJA
NIEMIECKICH INTERNOWANYCH I JEŃCÓW W LATACH 1945-1950,
WIELKOPOLANA NA AUKCJACH
- **WYSTAWY I POKAZY**
NOWATORSKA INICJATYWA - LICZNE POKAZY FILATELISTYCZNE,
WSC THAILAND 2023
- **TEMATYKA**
RUMUNIA - DODRUKI NA KARTACH „CARTA POSTALA MILITARA”
- **ZE ŚWIATA**
BARBADOS - NIE WPROWADZONY DO OBIEGU KLASYCZNY
ZNACZEK

grudzień 2023

60/3-4

Zapraszamy do wstąpienia w szeregi Polskiego Związku Filatelistów

W Polskim Związku Filatelistów każdy znajdzie Kolegów zainteresowanych zbieractwem znaków pocztowych.

Będąc członkiem PZF można:

- brać udział w spotkaniach wymiennych i wystawach,
- należeć do klubów zainteresowań zajmujących się
- poszczególnymi działami zbieractwa,
- zamówić pełny abonament filatelistyczny,
- uzyskać fachową literaturę filatelistyczną,
- uzyskać fachowe porady jak przygotować eksponat filatelistyczny na wystawę,
- korzystać z katalogów i porad w rozpoznawaniu znaczków i ich wycenie,
- korzystać z opinii ekspertów filatelistycznych,
- pogłębiać wiedzę filatelistyczną na Studium Filatelistyki PZF,
- zostać rzeczoznawcą i ekspertem filatelistycznym,
- w perspektywie zostać członkiem Polskiej Akademii Filatelistyki.

Wśród naszych propozycji z pewnością znajdziesz coś dla Siebie, a na pewno znajdziesz wielu przyjaciół, których łączy wspólna pasja. Chcesz wykazać się inicjatywą, załóż swoje Koło PZF gromadząc co najmniej pięciu takich entuzjastów jak Ty.

Zapraszamy także dzieci.

Każde dziecko zainteresowane zbieraniem znaczków znajdzie u nas miejsce w młodzieżowych kołach filatelistycznych, w których doświadczeni opiekunowie pomogą w rozwijaniu jego filatelistycznej pasji.

Informacje o kołach PZF oraz warunkach przynależności można uzyskać w Biurze Zarządu Okręgu Wielkopolskiego PZF, ul. Dmowskiego 37, 60-222 Poznań, tel. 0048 669.702.851; kontakt: <http://pzfpoznan.pl>

WIELKOPOLSKIE WIADOMOŚCI FILATELISTYCZNE

Tom 60; zeszyty 3 i 4; rok 2023

Spis treści

	str.
<i>Redakcja WWF: Aktualny komentarz</i>	66
<i>Ludwik K. Malendowicz, Maciej Kandulski: Migawki ze Światowej Wystawy Filatelistycznej POLSKA 73 (1973.08.19-09.02)</i>	67
<i>Jarek Adamek: Spotykają się od 71 lat. Oplatek leszczyńskich filatelistów</i>	75
<i>ZO Wielkopolskiego PZF, Redakcja WWF: Z żałobnej karty (Henryk Bialek, Lech Konopiński)</i>	77
<i>Redakcja WWF: Z kroniki Okręgu</i>	79
<i>Bogumił Ciesielski, Kazimierz Krawiarz: Wielkopola (znaczki i karty pocztowe, datowniki, podlepki dla eRek, poczty specjalne)</i>	79
<i>Lech Woźny: Poczta Helikopterowa z okazji 420. rocznicy urodzin doktora Jana Jonstona (2023.09.03). Sprawozdanie</i>	99
<i>Stefan Petriuk: Wilhelm Heinze, listonosz, fałszerz znaczków Fi 71-72</i>	100
<i>Stefan Petriuk: Wielkopola na aukcjach firmy Cherrystone</i>	108
<i>Edwin Klessa: Miejska Biblioteka Publiczna w Chodzieży. Wystawa „Znaczki Poczty Podziemnej z lat 1981-1989 z kolekcji Edwina Klessy” (2023.08.30-09.16)</i>	110
<i>Lech Woźny: Leszno. Odsłonięcie pomnika „Błękitnej Armii generała Józefa Hallera”, sesja historyczna oraz okolicznościowy pokaz filatelistyczny (2023.10.07-10)</i>	112
<i>Ryszard Prange, Jacek Wierzbicki: Osiedlowy Domu Kultury „Na Skarpie”. Pokaz filatelistyczny „Jan Paweł II na znaczkach pocztowych świata” (2023.10.14)</i>	114
<i>Jacek Wierzbicki: Otwarcie wystawy z okazji 465-lecia Poczty Polskiej oraz 110-lecia budynku przy ul. Głogowskiej 17 w Poznaniu</i>	115
<i>Anna Plewa-Śróda: Pokaz filatelistyczny w Osiedlowym Domu Kultury „Na Skarpie” Poznań, 18 listopada 2023 r.</i>	116
<i>Jacek Wierzbicki: Pokaz filatelistyczny w Osiedlowym Domu Kultury „Na Skarpie” Poznań, 9 grudnia 2023 r.</i>	117
<i>Ludwik K. Malendowicz: Specjalizowane Filatelistyczne Mistrzostwa Świata THAILAND 2023 (Bangkok, 2023.11.23-28)</i>	118
<i>Mieczysław Rożek: Dodruki na kartach pocztowych Rumunii „CARTA POSTALA MILITARA” w okresie II wojny światowej</i>	121
<i>Ludwik K. Malendowicz: Nie wprowadzony do obiegu klasyczny znaczek Barbadosu</i>	125

aktualny komentarz

Od Redakcji

Do rąk P.T. Czytelników oddajemy kolejny, podwójny zeszyt Wielkopolskich Wiadomości Filatelistycznych, odzwierciedlający wiele aspektów działalności Okręgu Wielkopolskiego PZF w drugim półroczu roku 2023. Nie tylko dla filatelistów wielkopolskich okres ten był czasem szczególnym. W tym czasie przypadała bowiem 50. rocznica niezapomnianej Światowej Wystawy Filatelistycznej POLSKA 73 (1973.08.19-09.02). P.T. Czytelnikom prezentujemy migawki z tej wystawy, jak również z posiedzeń komitetu organizacyjnego. Czas zaciera ślady, ale jeszcze możemy korzystać z pamięci kolegów, którzy pracowali przy jej organizacji.

W dziale „Wielkopola” – obok tradycyjnych datowników, znaczków, kart pocztowych i poczt specjalnych prezentujemy bardzo interesujące opracowania kol. Stefana Petriuka. Autor pisze o fałszerzu znaczków Fi 71-72 – Wilhelmie Heinze (listonosz z Poznania), a wraz z Izabelą Wawrzyniak-Kurowską o korespondencji niemieckich internowanych i jeńców wojennych w byłym województwie poznańskim w latach 1945–1950.

Nowatorskim w skali kraju jest połączenie comiesięcznych filatelistycznych spotkań wymiennych w klubie „Na Skarpie” z pokazami filatelistycznymi. To pionierskie podejście stwarza możliwość poznawania najlepszych eksponatów wystawowych naszego Okręgu – wiadomo, jeśli się uczyć, to na najlepszych wzorach. Pokazów tych (oraz podobnych) w II półroczu 2023 r. było kilka, o czym piszemy. Prezentujemy również wyniki Specjalizowanych Filatelistycznych Mistrzostw Świata THAILAND 2023 (duży sukces naszych wystawców).

Cieszy – utrzymująca się od lat - bardzo aktywna działalność publicystyczna Okręgu. Spisy treści kilku zeszytów informatorów klubowych, które ukazały się w tym okresie, prezentujemy w tym zeszycie.

Zachęcamy czytelników do zapoznania się z bardzo interesującą informacją o dodrukach na kartach pocztowych Rumunii „CARTA POSTALA MILITARA” w okresie II wojny światowej.

Zainteresowanych zachęcamy również do odwiedzenia strony internetowej Okręgu Wielkopolskiego PZF, na której można zapoznać się m. in. z częścią wcześniej wydanych roczników WWF. Jej adres to: **www.pzfpoznan.pl**.

Wszystkim życzymy przyjemnej lektury.

Poznań, 2023.12.31

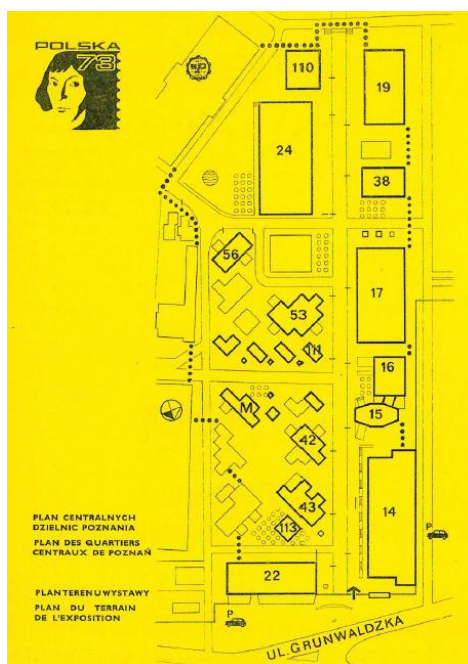
Zespół Redakcyjny WWF

Migawki ze Światowej Wystawy Filatelistycznej POLSKA 73 (1973.08.19-09.02)

W bieżącym roku mija 50 lat od organizacji w Poznaniu Światowej Wystawy Filatelistycznej POLSKA 73. Do dzisiaj jest ona jedną z największych w świecie wystaw filatelistycznych [1,2].

W oparciu o materiały archiwalne P.T. Czytelnikom pragniemy przypomnieć to wielkie, również dla świata wydarzenie oraz przedstawić ich niektórych organizatorów (niestety, nie posiadamy pełnych materiałów ilustracyjnych dotyczących wszystkich organizatorów).

Il. 1. Logo ŚWF POLSKA 73 autorstwa Kazimierza Sławińskiego

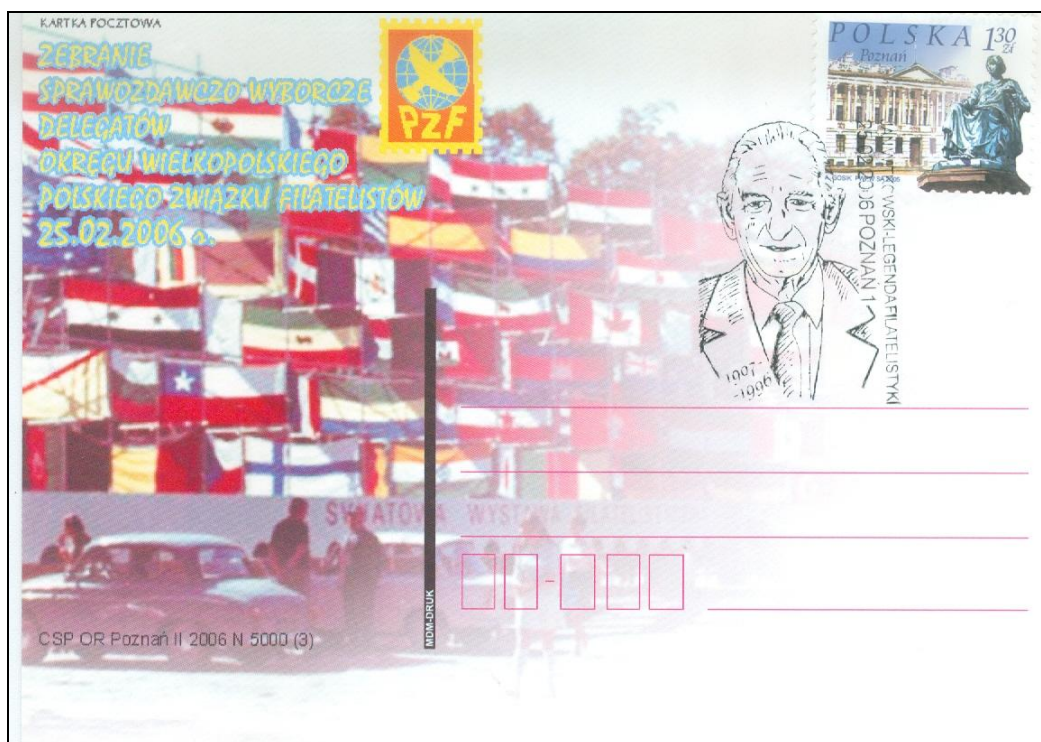
Il. 2. (po lewej). Oto, gdzie odbywała się Światowa Wystawa Filatelistyczna POLSKA 73. Poznań, główne wejście od ul. Grunwaldzkiej (strzałka). Po prawej stronie od wejścia znajdowały się kasy biletowe oraz dekoracja utworzona z flag narodowych wszystkich krajów biorących udział w wystawie.

Il. 3. Reklamy ŚWF POLSKA 73 na obecnej ul. Św. Marcin w Poznaniu (zaczepnięto z [3])

Il. 4. *Imponująca dekoracja utworzona z flag narodowych wszystkich krajów biorących udział w ŚWF POLSKA 73 oraz długie kolejki przed kasami biletowymi (zaczepnięto z [3])*

Il. 5. *Kartka (beznominałowa) wydana w 2006 r. Na ilustracji widoczna dekoracja utworzona z flag narodowych wszystkich krajów biorących udział w ŚWF POLSKA 73.*

II. 6. Fragment dekoracji przed głównym wejściem na teren wystawy (zaczepnięto z CYRYL)

II. 7. Protektor wystawy, Prezes Rady Ministrów Piotr Jaroszewicz otwiera ŚWF POLSKA 73 (zaczepnięto z [3])

**50
LAT
MINĘŁO**

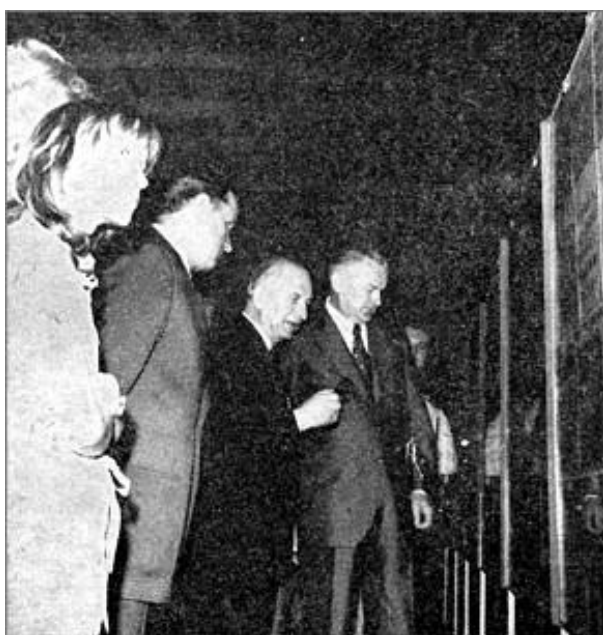

Il. 8. Fragment pawilonu nr 22, w którym zgromadzono eksponaty o tematyce kopernikowskiej

Il. 9. Pawilon nr 22 („kopernikowski”). Premier Piotr Jaroszewicz (w środku) w towarzystwie przewodniczącego Komitetu Organizacyjnego Jana Witkowskiego, przed zbiorem specjalnym USA obejmującym jedyny oryginalny (w ówczesnym czasie) „list księżycowy”, wyposażenie pierwszej „poczty na księżycu” oraz bryłkę księżycowej skały. Obok J. Witkowskiego Władysław Walerian Zachariasiewicz (Walter Zachariasiewicz), (1911-2016) – wybitny polski działacz społeczno-polityczny Polonii amerykańskiej, weteran II wojny światowej, wysoki urzędnik Departamentu Poczty USA. Dzięki Jego inicjatywie eksponat ten pojawił się na wystawie. Także z Jego inicjatywy Poczta USA wydała znaczki pocztowe z Mikołajem Kopernikiem, a wcześniej z okazji Millenium Chrześcijaństwa Polski.

II. 10. Premier Piotr Jaroszewicz, też był filatelistą, w towarzystwie przewodniczącego Komitetu Organizacyjnego Jana Witkowskiego zwiedza ŚWF POLSKA 73 [3]

II. 11. Pawilon 38 MPT. Protektor ŚWF POLSKA 73 zwiedza ekspozycję literatury filatelistycznej

**50
LAT
MINĘŁO**

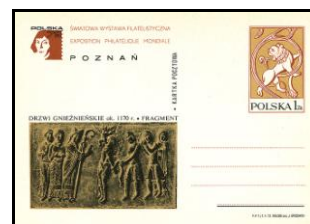
Il. 12. Premier Piotr Jaroszewicz w towarzystwie przewodniczącego Komitetu Organizacyjnego Jana Witkowskiego i Ludwika K. Malendowicza składa autograf pod swoim zdjęciem w katalogu ŚWF POLSKA 73

Il. 13. Pawilon nr 22. Przewodniczący Komisji Pocztowej Kongresu USA Thaddeus Dulski (po prawej, w okularach) w otoczeniu ekipy pocztowców USA i organizatorów ŚWF POLSKA 73 przed reprodukcją znaczka USA wydanego z okazji 500-lecia urodzin Mikołaja Kopernika.

50
LAT
MINĘŁO

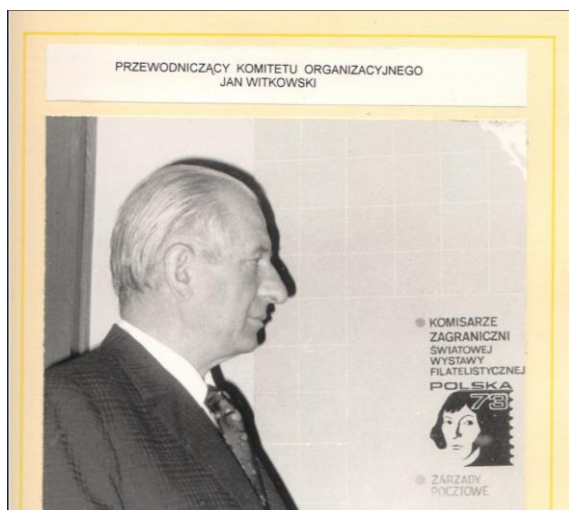

Obrady Sądu Konkursowego
(fot. J. Korpai)

II. 14. Obrady sądu konkursowego ŚWF POLSKA 73

Komitet Organizacyjny ŚWF POLSKA 73

II. 15. Jan Witkowski, przewodniczący Komitetu
Organizacyjnego ŚWF POLSKA 73

II. 16. Od lewej: Bogdan Bartosiewicz – członek
KO, Zygmunt Obrąpalski – wiceprzewodniczący
KO, Jan Witkowski

50
LAT
MINĘŁO

II. 18. *Od lewej: Zbigniew Zieliński – prezes ZG PZF, Jan Witkowski, Irena Zielińska – Ministerstwo Łączności – członek KO, Kazimierz Koczorowski – skarbnik KO ŚWF POLSKA 73*

II. 19. *Od lewej: Zygmunt Obrąpalski, Stefan Ożga – członek KO, Stanisław Warzybok – członek KO, Adam Kochanowski – członek Prezydium KO, pierwszy po prawej Jan Olejniczak – członek KO*

II. 20. *Od lewej: Bogdan Bartosiewicz, Henryk Kowalski – członek KO, Zbigniew Lindecki – członek KO*

II. 21. *Od lewej: Bernard Stępczyński - członek KO, Ludwik K. Malendowicz - członek KO, Adam Gielnik - członek prezydium KO*

II. 22. *Od lewej: Władysław Żywień, po prawej Zygmunt Rosiejka – sekretarz KO*

II. 23. *Od lewej: Adam Kochanowski, Kazimierz Koczorowski*

W organizację ŚWF POLSKA 73 zaangażowanych było kilkuset wolontariuszy z całego kraju, którym należą się szczególne podziękowania. Ich wspaniała, bezinteresowna praca nie znajduje odbicia w zachowanych materiałach archiwalnych, a byli oni nieocenionymi współtwórcami ŚWF POLSKA 73.

Z okazji 50-lecia ŚWF POLSKA 73 w Poznaniu Poczta Polska stosowała datownik okolicznościowy, wydała MójZNACZEK oraz kartkę beznominałową.

Ludwik K. Malendowicz, Maciej Kandulski

- [1]. Malendowicz, L.K.: Światowe Wystawy Filatelistyczne w Polsce. XXII Ogólnopolska Wystawa Filatelistyczna „Poznań 2018”. Katalog. Wyd. Polski Związek Filatelistów, Poznań 2018, str. 52-66 ISBN - 978-83-951934-0-8
- [2]. Kandulski, M.: Światowa Wystawa Filatelistyczna POLSKA 73 w zachowanych dokumentach Okręgu Wielkopolskiego PZF i Zarządu Głównego PZF. Praca dyplomowa XIV Studium Filatelistyki, str. 96, Poznań-Ciechocinek (2023)
- [3]. Bartkowiak, T.: Polski Związek Filatelistów w Poznaniu w latach 1969-1974. Kronika Miasta Poznania 44 (3): 15-41 (1976) – (artykuł członka KO ŚWF POLSKA 73 zawierający ilustracje z wystawy)

Z ŻYCIA OKRĘGU .....informacje.

Z ŻYCIA KÓŁ

Spotykają się od 71 lat. Opłatek leszczyńskich filatelistów

W leszczyńskim ratuszu odbyło się świąteczne spotkanie członków i sympatyków leszczyńskiego koła Polskiego Związku Filatelistów. - Opłatek był okazją do wyróżnienia działaczy i osób wspierających działalność kolekcjonerów, trzy osoby otrzymały Medal Rowlanda Hilla – pomysłodawcy znaczków pocztowych.

Świąteczne spotkania leszczyńskich filatelistów to już solidna tradycja. -*Kultywujemy ją od 1952 roku* - mówi prezes koła Lech Woźny. Członkowie leszczyńskiego oddziału PZF zaprosili na opłatek także przedstawicieli samorządu Leszna, Poczty Polskiej oraz Leszczyńskiego Klubu Balonowego.

Ratuszowe wnętrza ozdobiły przygotowane przez filatelistów kolekcje znaczków, których tematem przewodnim było Leszno. Ważnym momentem spotkania było uhonorowanie zasłużonych członków koła: Kazimierzy Wawrzyniak i Tadeusza Nawrockiego, którzy otrzymali specjalnie wykonane znaczki pocztowe z ich podobiznami. Prezes Zarządu Okręgu Wielkopolskiego PZF Ryszard Prange wręczył też trzy Medale Rowlanda Hilla - to najwyższe wyróżnienie dla osób nie będących filatelistami, ale wspomagających działalność związku. Otrzymali je wiceprezydenci Leszna Adam Mytych i Piotr Józwiak oraz Jarek Adamek z Radia Elka.

**Czy już zaprenumerowałeś
Wielkopolskie Wiadomości
Filatelistyczne?**

*Jarek Adamek (Radio Elka)
Fot. Archiwum Koła Miejskiego PZF Leszno*

Z ŻAŁOBNEJ KARTY

Henryk Białek (1935.09.03 – 2023.10.09)

9 października 2023 roku zmarł Henryk Białek, w 1993 roku uhonorowany tytułem „Zasłużony dla Okręgu Wielkopolskiego PZF”.

Henryk Białek urodził się 9.03.1935 w m. Konarzew, woj. łódzkie. Prawnik, absolwent Uniwersytetu Łódzkiego. Emerytowany pracownik naukowy i nauczyciel akademicki.

Do Polskiego Związku Filatelistów wstąpił w 1961 w Kole Miejskim w Łodzi. Sekretarz Okręgowego Sądu Koleżeńskiego (1966–1969). Prezes Zarządu Okręgu Łódzkiego PZF (1969–1973). Delegat na siedem Walnych Zjazdów PZF (X–XVI). Prezes Zarządu Głównego PZF (1977–1994).

Stosował oryginalne formy i metody promocji przynależności do PZF, przez co Związek uzyskał dużą popularność w społeczeństwie dochodząc do ponad 330 tys. członków dorosłych i młodzieży. Z jego inicjatywy Poczta Polska udokumentowała znakami pocztowymi różne dziedziny działalności PZF i wybitnych filatelistów oraz promowała Związek wydaniem okolicznościowymi i specjalnymi w latach 1978–1993.

Przyczynił się poprzez promocję i umiejętne wykorzystanie środków finansowych PZF do budowy Domów Filatelisty w Gdańsku (1979), Rzeszowie (1989) oraz siedziby Okręgu Warszawskiego (1980). Inicjował też wspieranie finansowe przez ZG PZF zakupu lokali dla innych Okręgów.

Komisarz na wielu światowych wystawach filatelistycznych. Wielokrotnie reprezentował PZF na Kongresach FIP. Inicjator i realizator powołania przez Zarząd Główny PZF komisji problemowych: całostek, literatury, historii poczty i filatelistyki, maksymafilii, aerofilatelistyki oraz zmodyfikowania Komisji Ekspertów i Zwalczenia Fałszerstw. Współorganizator z ramienia PZF (1987) powołania Federacji Europejskiej Związków Filatelistycznych (FEPA). Pomysłodawca i realizator ustanowienia trzystopniowej odznaki „Za Zasługi dla Polskiej Filatelistyki”. Inicjator, współorganizator i członek założyciel Polskiej Akademii Filatelistyki (1992).

Zainicjował i doprowadził do organizacji ŚWF POLSKA'93 w Poznaniu. Współpracował przy organizacji czterech Ogólnopolskich Wystaw Filatelistycznych (XIII–XVI). Juror wielu wystaw w kraju i za granicą.

Jako wystawca zadebiutował na XII OWF „Łódź '75”, prezentując eksponat „Skasowania na znaczkach serii lubelskiej z 1944 — Wodzowie”, za który uzyskał srebrny medal. Był ekspertem PZF w zakresie wydania lubelskiego „Wodzowie” z 1944 roku. Pomysłodawca i inicjator ustanowienia przez ZG PZF uprawnień rzeczoznawcy do wyceny zbiorów filatelistycznych.

Inicjator wydania serii reprintów cennych pozycji literatury filatelistycznej i zeszytów szkoleniowych, które ukazały się jako „Biblioteka” dwutygodnika „Filatelista” oraz (wspólnie z T. Hamplem) „Encyklopedii Filatelistyki” (1993). Autor wielu haseł i redaktor działu „Historia filatelistyki II”.

Autor ponad 500 publikacji poświęconych problemom filatelistycznym i organizacyjnym funkcjonowania Związku, z zakresu zarówno aktualności jak i historii polskiej filatelistyki, a także recenzji wielu publikacji książkowych i czasopism. Trzykrotnie wyróżniony medalem „Za Zasługi dla Rozwoju Publikacji Filatelistycznych (1982, 1992, 2000).

Za działalność filatelistyczną wyróżniony Złotą Odznaką Honorową PZF, złotą odznaką „Za Zasługi dla Polskiej Filatelistyki” (1987), medalem Komisji Edukacji Narodowej, odznaką „Zasłużony Działacz Kultury”, złotą odznaką „Zasłużony Pracownik Łączności”, statuetką „Prymus” Polskiej Kapituły Filatelistycznej w kategorii „Za całokształt działalności na rzecz filatelistyki polskiej” (2000), odznakami honorowymi m. Łodzi i Poznania oraz woj. bielskiego, gdańskiego, katowickiego i łódzkiego, tytułem „Zasłużony dla Okręgu PZF” w Bydgoszczy, Katowicach, Koszalinie, Krakowie, Łodzi, Poznaniu (1993) i Toruniu oraz tytułem Honorowego Prezesa Okręgu Łódzkiego PZF. Na XVI Walnym Zjeździe PZF (Bydgoszcz 1994) otrzymał godności Członka Honorowego PZF i Honorowego Prezesa PZF. Otrzymał odznaki honorowe Związków Filatelistów Bułgarii, Czechosłowacji, Niemiec, Rumunii i Węgier.

Pochowany 13 października na cmentarzu Południowym w Antoninowie (Warszawa).

Lech Konopiński (1931.03.16 – 2023.12.13)

13 grudnia 2023 roku zmarł w wieku 92 lat Lech Konopiński, poeta, dziennikarz, publicysta, satyryk, autor utworów dla dzieci i młodzieży oraz ponad 500 tekstów piosenek. W 1985 roku uhonorowany tytułem „Zasłużonego dla Okręgu Poznańskiego PZF”.

Lech Konopiński urodził się 16 marca 1931 r. w Poznaniu. Doktor nauk ekonomicznych, literat, dziennikarz. Członek Związku Literatów Polskich i Stowarzyszenia Dziennikarzy Polskich.

Od 1948 członek Wielkopolskiego Klubu Filatelistycznego. Uczestnik I Walnego Zjazdu Polskiego Związku Filatelistów (Warszawa 1951). Członek Głównej Komisji Rewizyjnej PZF (1957–1959) oraz Głównego Sądu Koleżeńskiego PZF (1981–1990). Długoletni prezes Koła PZF Poznań-Miasto.

Wspólnie z B. Stępczyńskim i Z. Biadaszem tworzył podstawy polskiej filatelistyki tematycznej. Współzałożyciel i prezes Klubu „Polarników” PZF (1981–2011). Organizator jubileuszu 30-lecia

klubu połączonego z pokazem filatelistycznym (Poznań, 14.12.2011). Współorganizator wystaw filatelistycznych „Antarktyda” w Chodzieży (1985, 1991). Członek Komitetu Organizacyjnego ŚWF POLSKA 73 w Poznaniu.

W 1993 był inicjatorem reaktywowania Wielkopolskiego Klubu Filatelistów (1993) i redaktorem wznowionego pisma „Filatelista Polski” (1994–2010).

Współpracował, wraz z żoną Hanną, przy opracowywaniu „Encyklopedii Filatelistyki” (1993) oraz monografii „Pocztą i filatelistyka w Wielkopolsce” (1993).

Pełnił funkcję sędziego klasy międzynarodowej na wystawach krajowych i międzynarodowych. Uczestniczył w kilku światowych wystawach filatelistycznych jako wystawca eksponatu Arktyka i Antarktyka (m.in. „Stockholmia '86”, „Finlandia '88). Długoletni członek Association des Journalistes Philateliques. Przez kilkadziesiąt lat stały współpracownik niemieckich wydawnictw Schwaneberger Verlag (Katalogi Michel i miesięcznik „Michel Rundschau”) oraz Leuchtturm Verlag (wydawca albumów).

Za działalność filatelistyczną został wyróżniony złotą „Odznaką Honorową PZF”, brązową odznaką „Za Zasługi dla Polskiej Filatelistyki” oraz tytułem „Zasłużony dla Okręgu Poznańskiego PZF” (1985). Dwukrotny laureat Medalu „Za Zasługi dla Rozwoju Publikacji Filatelistycznych” (1992, 2010). Ponadto w 2002 otrzymał Złoty Medal Polskiego Komitetu Olimpijskiego za działalność filatelistyczną, jako poeta, współzałożyciel i aktywny członek Klubu, wystawca filatelistyczny z zakresu polskiej tematyki sportowej i olimpijskiej. Otrzymał Złoty Krzyż Zasługi (1977), Krzyż Kawalerski Orderu Odrodzenia Polski (1985), Odznakę Honorową m. Poznania (1979) oraz „Za zasługi w rozwoju województwa poznańskiego” (1980), odznakę „Zasłużony Działacz Kultury” (1982), Order Uśmiechu (2003), srebrny medal „Zasłużony Kulturze — Gloria Artis” (2010) i wiele innych..

Jako literat zadebiutował w 1954 roku w tygodniku „Szpilki”. W 1960 roku wydał pierwszy tom wierszy „Akcje i reakcje”. W latach 1957–1960 był redaktorem tygodnika satyrycznego „Kaktus”, a w okresie 1960–1965 redaktorem „Gazety Poznańskiej”. W latach 1965–1973 był pracownikiem naukowym Instytutu Przemysłu Włókien Łykowych w Poznaniu. W czerwcu 2023 roku Rada Miasta Poznania nadała mu tytuł „Zasłużonego dla Miasta”.

Był autorem kilkudziesięciu książek oraz ponad 500 tekstów piosenek, z których wiele stało się znanymi do dziś przebojami, w tym śpiewanymi przez Eleni i Krzysztofa Krawczyka.

Pogrzeb miał miejsce 23 grudnia na cmentarzu junikowskim w Poznaniu.

Z KRONIKI OKRĘGU

III i IV kwartał 2023

2023.08.29. Poznań. W ramach organizowanych przez Okręg Wielkopolski PZF oraz Klub Zainteresowań PZF TEMATYK „Wielkopolskich spotkań szkoleniowych” kolejne, 47. spotkanie. Kol. Stefan Jakucewicz przedstawił prelekcję *Przesyłki polskich poczt specjalnych morskich*. Udział wzięło 31 uczestników.

2023.08.30-09.16. Chodzież. Miejska Biblioteka Publiczna w Chodzieży. Wernisaż wystawy Edwina Klessy (Trzcianka) *Znacki poczty podziemnej z lat 1981-1989 Edwina Klessy*. Szczegóły w dalszej części niniejszego zeszytu Wielkopolskich Wiadomości Filatelistycznych.

2023.08.31-09.08. Gdańsk. Pokaz filatelistyczny znaczków Poczty Polskiej i tzw. Poczty Podziemnej w hołdzie Janowi Pawłowi II oraz w rocznicę Sierpnia'80. Kol. Tadeusz Stańczyk zaprezentował zbiór *Droga Karola Wojtyły do Watykanu*. W wyniku głosowania przez zwiedzających zbiór ten uznano za najlepszy spośród prezentowanych opracowań.

2023.09.03. Szamotuły. Z Okazji Roku Jana Jonstona Koło Miejskie PZF w Lesznie zorganizowało „Helikopterową Poczta Specjalną” na trasie Szamotuły - Leszno. Szczegóły w dalszej części niniejszego zeszytu Wielkopolskich Wiadomości Filatelistycznych.

2023.09.09. Poznań. Osiedlowy Dom Kultury „Na Skarpie”. Ogólnopolskie spotkanie wymienne organizowane przez Koło Poznań Miasto im. Jana Witkowskiego. Po raz pierwszy czynne było stoisko Poczty Polskiej!

2023.09.22-26. Ruda Śląska. XXIII Ogólnopolska Wystawa Filatelistyczna „RUDA ŚLĄSKA 2023”. Udział wystawców z Okręgu Wielkopolskiego PZF: kol. Zbigniew Maciejewski (Poznań) za eksponat *Stemple i datowniki nadawcze urzędów pocztowych Poznań (Posen) 1815-1920* otrzymał 86 pkt. i medal Z (klasa HP); kol. Mirosław Jasicki (Poznań) za eksponat *Pojazdem konnym przez stulecie* otrzymał 78 pkt. i medal PZ (klasa TEM); kol. Ryszard Kopacz (Poznań) za eksponat *Idąc przez życie: ręce* otrzymał 78 pkt. i medal PZ (klasa TEM); kol. Jacek Wierzbicki (Poznań) za eksponat *Epoka kamienia w Europie. Narodziny sztuki* otrzymał 86 pkt. i medal Z oraz GJ (klasa TEM); kol. Szymon Krawiec (Borek Wlkp.) za eksponat *Polska i Polacy w czasie II wojny światowej 1939-1945* otrzymał 89 pkt. i medal DPZ (klasa MŁ); kol. Janusz Jaskulski (Poznań) za eksponat *Wędkarstwo na pocztówkach z dawnych lat* otrzymał 78 pkt. i medal PZ (klasa LIT); kol. Andrzej Dudek (Gostyń) za eksponat *Czekam na list od Ciebie Klementyno* otrzymał 65 pkt. i medal S (klasa JE, HP). W Salonie Honorowym eksponaty prezentowali koledzy: Ryszard Prange (Poznań) *Winorośl i wino – dary bogów, słońca i ziemi*; Marek Zbierski (Poznań) *Chemia – klucz do lepszego życia*. W klasie sędziów konkursowych kol. Ryszard Prange (Poznań) prezentował eksponat *Koszykówka*. Natomiast w Klasie Mistrzowskiej kol. Janusz Jaskulski (Poznań) prezentował eksponat *Wędkarstwo – moje hobby*.

2023.09.22-26. Ruda Śląska. XXIII Ogólnopolska Wystawa Filatelistyczna „RUDA ŚLĄSKA 2023”. W sędziach konkursowych wystawy pracowali koledzy z naszego Okręgu: Ludwik K. Malendowicz, Ryszard Prange, Mieczysław Rożek oraz Marek Zbierski.

2023.09.22-26. Ruda Śląska. XXIII Ogólnopolska Wystawa Filatelistyczna „RUDA ŚLĄSKA 2023”. Komisarzem wystawy był kol. Ryszard Prange.

2023.09.23. Ruda Śląska. W czasie trwania XXIII Ogólnopolskiej Wystawy Filatelistycznej „RUDA ŚLĄSKA 2023” miała miejsce **XIX Gala Polskiej Kapituły Filatelistycznej Statuetki „PRYMUS”**. Przyznano Prymusy za lata 2018, 2019, 2021 - decyzją Kapituły, za rok 2022 - poprzez głosowanie 22 przedstawicielstw Kapituły. Z Okręgu Wielkopolskiego PZF laureatami zostali:

- najlepszy wystawca/eksponat roku - 2018 - kol. Ryszard Prange,
- indywidualność roku - 2022 - kol. Ryszard Prange,
- najlepszy zespół roku - 2021 - KO XXII OWF POZNAŃ 2018,
- najlepszy zespół roku - 2022 - Klub Zainteresowań PZF Tematyk,

- Prymus - Junior – rok 2022 – kol. Szymon Krawiec.
Gratulacje dla wszystkich wyróżnionych.

2023.10.07-10. Leszno. Koło Miejskie PZF w Lesznie zorganizowało w Ratuszu pokaz filatelistyczny „Ojcowie niepodległości, żołnierze niepodległości” oraz „Błękitna Armia gen. J. Hallera”. Szczegóły w dalszej części niniejszego zeszytu Wielkopolskich Wiadomości Filatelistycznych.

2023.10.14. Poznań. Osiedlowy Dom Kultury „Na Skarpie”. Ogólnopolskie spotkanie wymienne organizowane przez Koło Poznań Miasto im. Jana Witkowskiego. W trakcie spotkania odbył się pokaz fragmentów filatelistycznej kolekcji Marii i Dionizego Danielewiczów „Jan Paweł II na znaczkach świata”, zorganizowany z okazji 45. rocznicy wyboru Karola Wojtyły na papieża. Na miejscu czynne było stoisko pocztowe z okolicznościowym datownikiem, Szczegóły w dalszej części niniejszego zeszytu Wielkopolskich Wiadomości Filatelistycznych.

2023.10.18. Poznań. Otwarcie wystawy z okazji 465-lecia Poczty Polskiej oraz 110-lecia budynku przy ul. Głogowskiej 17 w Poznaniu. Szczegóły w dalszej części niniejszego zeszytu Wielkopolskich Wiadomości Filatelistycznych.

2023.10.27-29. Wrocław. KRAJOWA WYSTAWA FILATELISTYCZNA „180 lat kolei Wrocław - Świebodzice”. Kol. Szymon Krawiec (Borek Wlkp.) za eksponat *Polska i Polacy w czasie II wojny światowej 1939-1945* uzyskał 87 pkt. i medal DPZ.

2023.11.18. Ciechocinek. Zakończyła się XIV edycja Studium Filatelistyki PZF w Ciechocinku, która trwała dwa lata 2022–2023. Wśród absolwentów było aż pięciu członków naszego Okręgu: Maciej Kandulski, Józef Kopeć, Marcin Matuszczak, Mieczysław Rożek i Sławomir Tomków, a wykłady prowadzili m.in. Ludwik K. Malendowicz, Ryszard Prange i Mieczysław Rożek. Gratulacje dla naszych absolwentów.

2023.11.18. Poznań. Osiedlowy Dom Kultury „Na Skarpie”. Ogólnopolskie spotkanie wymienne organizowane przez Koło Poznań Miasto im. Jana Witkowskiego. W jego trakcie miał miejsce pokaz fragmentów eksponatu filatelistycznego kol. Jacka Wierzbickiego „Epoka kamienia w Europie. Narodziny sztuki”. Szczegóły w dalszej części niniejszego zeszytu Wielkopolskich Wiadomości Filatelistycznych.

2023.11.25. Leszno. Koło Spinko. W auli Akademii Nauk Stosowanych w Lesznie, ul. Mickiewicza 5 pokaz filatelistyczny „Tradycje folkloru ludowego na znaczkach”, zorganizowany z okazji koncertu jubileuszowego 35-lecia Zespołu Tańca Ludowego „Moraczewo”. Na 80 planszach wystawienniczych zaprezentowano taniec ludowy, stroje taneczne, zwyczaje i obrzędy ludowe. Wystawa cieszyła się dużym zainteresowaniem zaproszonych gości, m.in. ministra Jana Dziedziczaka - sekretarza Stanu, ministra Rządu do spraw Polonii i Polaków za Granicą, zgromadzonej publiczności miasta Leszna, ościennych miejscowości powiatu leszczyńskiego, przedstawicieli władz samorządowych oraz samych wykonawców i artystów zespołu „Moraczewo”. Postanowiono zaprezentować prezentowany zbiór wśród młodzieży szkół leszczyńskich. Autorami wystawy byli: kol. Grzegorz Antoniak - długoletni tancerz zespołu i kol. Zdzisław Głapiak – długoletni prezes koła PZF SPINKO.

2023.12.09. Poznań. Osiedlowy Dom Kultury „Na Skarpie”. Ogólnopolskie spotkanie wymienne organizowane przez Koło Poznań Miasto im. Jana Witkowskiego. W czasie spotkania miał miejsce pokaz fragmentów eksponatu filatelistycznego kol. Mieczysława Rożka, z okazji przypadającego 11 grudnia Międzynarodowego Dnia Terenów Górskich, ustanowionego przez Zgromadzenie Ogólne ONZ w 2002 roku. Na miejscu było również czynne stoisko Poczty Polskiej, na którym można było

nabyć okolicznościową kartkę beznominałową i ostemplować ją specjalnie przygotowanym z tej okazji datownikiem okolicznościowym.

2023.12.12 – 2024.01.13. Warszawa. W Muzeum Żołnierzy Wyklętych i Więźniów Politycznych PRL w Warszawie, ul. Rakowiecka 37, w ramach obchodów 42. rocznicy wprowadzenia stanu wojennego nastąpiło otwarcie wystawy „Poczta wolności. Wystawa znaczków poczty podziemnej z lat 1981-1989 z kolekcji Edwina Klessy”.

2023.12.14. Leszno. Koło Miejskie PZF. W leszczyńskim ratuszu tradycyjny opłatek z udziałem wielu gości. Szczegóły w dalszej części niniejszego zeszytu Wielkopolskich Wiadomości Filatelistycznych.

Wrzesień 2023

Ukazał się kolejny *Informator Klubowy Święty Gabriel*. Zeszyt 155. obejmuje 36 stron druku (wraz z okładkami), cały w kolorze.

Kol. Bogdan Michalak jest autorem następujących opracowań: „Św. Zygmunt - Patron Płocka”, „Ksiądz arcybiskup Antoni Baraniak - Niezlomny Żołnierz Kościoła”, „Kapelani katyńscy. 80. rocznica ujawnienia zbrodni katyńskiej 1943-2023”, „Nowości polskie”, „Nowości zagraniczne”, „Publikacje w czasopismach”, „Ex libris”. Anna Plewa-Środa jest autorką opracowania „Sługa Boży ksiądz Stanisław Streich”, kol. Dionizy Danielewicz kontynuuje opracowanie „Papież Jan Paweł II na znakach pocztowych”, natomiast Bronisław Jasicki jest autorem artykułu „550. rocznica urodzin Mikołaja Kopernika”. Hartmut Freytag jest autorem ciekawego „Danse Macabre, czyli Taniec Śmierci” (tłumaczenie B. Michalak). Bardzo

ciekawy zeszyt - gratulacje dla autorów.

Wrzesień 2023

Ukazał się 40. zeszyt *Biuletynu Klubu Zainteresowań PZF Filatelistów Tematyków TEMATICA*. Biuletyn obejmuje 68 stron druku oraz kolorową okładkę. Przypominamy, że kolorową wersję wydawnictwa członkowie Klubu mogą pobierać ze strony www.tematica.pl.

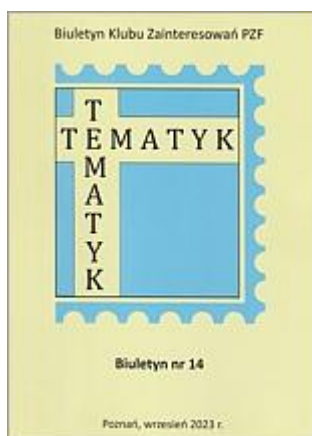
W zeszycie znajduje się sporo interesujących artykułów, dzięki którym nie trzeba korzystać z tłumaczeń zagranicznych materiałów publikowanych w internecie. W lipcu br. wystartowała w internecie wizytówka Klubu — strona z wybranymi artykułami z biuletynu z ostatnich trzech lat. W pierwszej aktualizacji znalazło się tam — oprócz kolejnego miesiąca z kalendarza dla tematyka — badawcze opracowanie historii „odwrotki bokserów” (Fi 844o) z 1956 roku. Na klubowej stronie internetowej www.tematica.pl znajdują się też

szersze informacje o aktualnym numerze biuletynu.

W zeszycie znajduje się szereg opracowań kol. Marka Zbierskiego: „To już czterdziesty numer”, „Nasza wizytówka”, „Kalendarz (dla) tematyka (5)”, „Pomyłki na znakach pocztowych”, „Ciekawe R-ki tematyczne (3)”, „Stemple z dedykacją (5)”, „Jednokartowe prezentacje internetowe”, „Nie formularz, a całość”, „Tematyka w kilku słowach (13). A jednak to się zdarza” oraz „Tematyka w kilku słowach (14). Złoto Komara”. Kol. Krzysztof Trawiński jest autorem następujących

opracowań: „Tematyka w kilku słowach (11). Prawie puste znaczki”, „Dziesiątki, setki, tysiące słów – »zapisane znaczki«”, „Tematyka w kilku słowach (12). Polityka i filatelistyka” oraz „Gunji yubin czyli japońska poczta wojskowa”. Koledzy Marek Zbierski i Marcin Wysocki opracowali kolejną część „Włoskie całostki charytatywne z reklamami (3)” a Roman Babut i Marek Zbierski są autorami artykułu badawczego „Co wiemy więcej o odwrotce bokserów? Remanent wiedzy”. Ponadto Włodzimierz Kachan opisał „Poglądy starożytnych naukowców na metamorfozę motyli”. W dziale **TEMATICA otwarta...** następujące opracowania zamieścił kol. Witold Mikołajczyk: „Czy nadchodzi nowe?” oraz „Dwa w jednym – marketing i sztuka (2). Etykiety z butelek”, natomiast M. Zbierski objaśnia „Wartość filatelistyczną czy niefilatelistyczną?”. Ponadto, jak zwykle „Kronika towarzyska / Nasza aktywność i sukcesy”. Bardzo ciekawy zeszyt - gratulacje dla autorów.

Wrzesień 2023

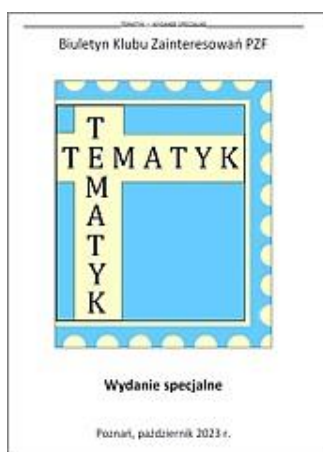

Ukazał się czternasty zeszyt **Biuletynu Klubu Zainteresowań PZF TEMATYK** działającego przy Okręgu Wielkopolskim PZF. Obejmuje on 56 stron druku plus okładki, cały w kolorze.

W zeszycie tym kol. Ryszard Prange zamieścił następujące opracowania/informacje: „Święto polskiej filatelistyki”, „Spotkaliśmy się w Trzebini”, „Pytania i odpowiedzi”, „Ekspozaty Mistrzów. Maski Wszechświata — ekspozat André Scheera (Holandia)”, „Ostatnio kupiłem. Całostka prywatnej poczty Courier”, „Kolejny raz o synopsisie” oraz „Australijskie zeszyciki znaczkowe”. Kol. Ludwik K. Malendowicz opisał „Klasyczne całostki pocztowe dla tematyków, czyli zaawansowana obrazkomania. Kongo Belgijskie. Karty pocztowe”,

natomiast kol. Jacek Wierzbicki, „Jaka piękna katastrofa! Dziwne losy pewnych duńskich całostek”. Kol. Ryszard Cieślak informuje „Ostatnio kupiłem. Znaczek ze (sic!) Edwinem Stantonem”, również kol. Leszek Bednarek pisze „Ostatnio kupiłem. Próby trzech znaczków GG, emisji z 1940 r.”. Kol. Wiesław Dobrowolski opisał „Moja droga do nominacji do statuetki Prymusa”, natomiast kol. Mieczysław Rożek zaprezentował „Aerogramy dla kolonii portugalskich — ocean tematów”. Jak zwykle, w zeszycie znajduje się „Kronika klubowa” (zestawił R. Prange). Bardzo ciekawy zeszyt - gratulacje dla autorów.

Październik 2023

Ukazało się „Wydanie specjalne” **Biuletynu Klubu Zainteresowań PZF TEMATYK** działającego przy Okręgu Wielkopolskim PZF. Obejmuje ono 68 stron. Jest to wydanie wyłącznie w formie elektronicznej, które przesłano mailowo wszystkim członkom. Oprócz aktualności (fotoreportaż z ostatnich wydarzeń oraz rozstrzygnięcie konkursu na ekspozat jednokartowy) biuletyn zawiera artykuły o filatelistycznych ciekawostkach, napisane niekoniecznie w poważnej, szkoleniowej formie.

Autorem wszystkich artykułów jest kol. Ryszard Prange. Oto ich tytuły: „Dlaczego wydanie specjalne”, „Winnice van Gogha”, „Filatelistyczny Luwr”, „Krzyż”, „Różne zapisy rzymskiej cyfry cztery na tarczach zegarów”, „Górskie zabawy filatelistyczne”, „Filatelistyka na znaczku”, „Fotoreportaż z Ogólnopolskiej Wystawy i Gali Prymusów”, „Ekspozaty jednokartowe — konkurs”, „Plan dnia filatelisty”, „Skorowidz — spis artykułów biuletynu TEMATYK z lat 2021–2023”.

Artykuły czyta się „lekkko i przyjemnie” – gratulacje dla autora.

Grudzień 2023

Ukazał się kolejny *Informator Klubowy Święty Gabriel*. Zeszyt 156. obejmuje 40 stron druku (wraz z okładkami), cały w kolorze.

Kol. Bogdan Michalak jest autorem następujących opracowań: „Sanktuarium Wniebowziętej Królowej Różańca Świętego”, „Matka Boża Kodeńska”, „550. rocznica urodzin Mikołaja Kopernika”, „Abp gen. dyw. Józef Gawlina - Biskup połowy Wojsk Polskich”, „Polskie Madonny”, „Nowości polskie”, „Święci i błogosławieni wyniesieni na ołtarze przez Jana Pawła II”, „Pokazy filatelistyczne: Droga Karola Wojtyły do Watykanu, Św. Jan Paweł II na znakach pocztowych” oraz „Nowości zagraniczne”. Natomiast kol. Dionizy Danielewicz kontynuuje swoje opracowanie „Św. Papież Jan Paweł II”. Bardzo ciekawy zeszyt - gratulacje dla autorów.

Grudzień 2023

Ukazał się 41. zeszyt *Biuletynu Klubu Zainteresowań PZF Filatelistów Tematyków TEMATICA*. Biuletyn obejmuje 68 stron druku oraz kolorową okładkę. Przypominamy, że kolorową wersję wydawnictwa członkowie Klubu mogą pobierać ze strony www.tematica.pl.

W lipcu br. wystartowała w internecie wizytówka Klubu — strona z wybranymi artykułami z biuletynu z ostatnich trzech lat. W pierwszej aktualizacji znalazło się tam — oprócz kolejnego miesiąca z kalendarza dla tematyka — badawcze opracowanie historii „odwrotki bokserów” (Fi 844o) z 1956 roku. Na klubowej stronie internetowej www.tematica.pl są też szersze informacje o aktualnym numerze biuletynu.

W zeszycie 41. znajduje się szereg opracowań kol. Marka Zbierskiego: „Kończymy ten rok i planujemy następny”, „Kalendarz (dla) tematyka (6)”, „Tematyka w kilku słowach (15) Nie prac, nie prasować, nie wybielać...”, „Aukcja dla tematyków”, „Całostki na prywatne zamówienie”, „Jednokartowe prezentacje internetowe – finał”, „Tematyka w kilku słowach (16) Fałszerstwa radzieckich znaczków”, „Perfin – dziurkowany znaczek”, „Tematyka »pod młotkiem«”, „Aukcja dla tematyków – rezultaty”. Kol. Krzysztof Trawiński jest autorem opracowań „XMAS na mapie, czyli pierwszy znaczek bożonarodzeniowy” oraz „Krytyka boli, ale i pomaga”. Ludwik K. Malendowicz jest autorem informacji „Polityka i filatelistyka – problem znany od lat, również na prestiżowych wystawach filatelistycznych”, natomiast kol. Wojciech Wojtyra opisał „Bezcenne uwagi”. Kol. Jacek Wierzbicki zastanawia się „Co by tu jeszcze napisać, co by tu jeszcze?” a Włodzimierz Kachan opisuje „Motyle w chrześcijaństwie”.

W dziale **TEMATICA otwarta...** kol. Marek Zbierski jest autorem opracowań „Dobre perspektywy” oraz „Filatelistyczny duet”. Znanie filatelistyczne małżeństwo Iva i Henrik Mouritsen są autorami opracowania „Klasa Otwarta. Klasa niezliczonych możliwości”. Kol. Jan Cietak opisał „Karty kolekcjonerskie”, natomiast kol. Witold Mikołajczyk „Dwa w jednym – marketing i sztuka (3). Etykiety...”. Ponadto, jak zwykle „Kronika towarzyska / Nasza aktywność i sukcesy”. Bardzo ciekawy zeszyt - gratulacje dla autorów.

Grudzień 2023

Ukazał się 15. zeszyt **Biuletynu Klubu Zainteresowań PZF TEMATYK** działającego przy Okręgu Wielkopolskim PZF. Obejmuje on 56 stron druku plus okładki, cały w kolorze.

W zeszycie tym kol. Ryszard Prange zamieścił następujące opracowania/informacje: „Wielkie dni Klubu TEMATYK”, „Finanse klubowe w 2023 roku”, „Wystawa w Rudzie Śląskiej przeszła do historii”, „Koperty-całostki Tasmanii z 1898 roku”, „Ekspozaty Mistrzów. Ars Nova — ekspozat Miguela Ugalde”, „Pytania i odpowiedzi”, „Konkurs na ekspozat jednokartowy został rozstrzygnięty” oraz „Gwiazda betlejemska”. Kol. Mieczysław Rożek jest autorem opracowań „Próby znaczka Argentyny z Fitz Roy z 1955 roku” oraz „Ilustrowane całostki Królestwa Jugosławii w latach 1933-

1939”. Kol. Ludwik K. Malendowicz jest autorem opracowania „Klasyczne całostki pocztowe dla tematyków, czyli zaawansowana obrazkomania. Karty pocztowe Brazylii (1908–1933)”, natomiast kol. Maciej Grzeszczuk opisuje „Znaczek z okazji 100-lecia Austriackich Kolei Federalnych (ÖBB)”. W bardzo ciekawej analizie kol. Jacek Wierzbicki zastanawia się, „Gdzie jesteśmy, dokąd zmierzamy? Garść refleksji po XXIII Ogólnopolskiej Wystawie Filatelistycznej »Ruda Śląska 2023«”.

Jak zwykle, w zeszycie znajduje się „Kronika klubowa” (zestawił R. Prange). Bardzo ciekawy zeszyt - gratulacje dla autorów.

Grudzień 2023

Wraz z życzeniami, jeszcze przed przyjściem Gwiazdora, Św. Mikołaja, Dzieciątka itp. członkowie Klubu Zainteresowań PZF TEMATYK otrzymali prezent od Klubu. W ich skrzynkach e-mailowych pojawiło się drugie elektroniczne wydanie specjalne biuletynu klubowego - „**Wydanie specjalne 2**” **Biuletynu Klubu Zainteresowań PZF TEMATYK** działającego przy Okręgu Wielkopolskim PZF. Obejmuje ono 76 stron.

Autorem większości artykułów jest kol. Ryszard Prange. Oto ich tytuły: „Bawimy się dalej”, „Słoń, jaki jest, każdy widzi”, „Jaka będzie pogoda dzisiaj i jutro?”, „Filatelistyczny spór o narodowość”, „Historia Kolumba opowiedziana znaczkami z 1992 roku”, „Koszykówka (1). Narodziny dyscypliny” oraz „Filatelistyczne zabawy literowe”.

Natomiast kol. Mieczysław Rożek opisał „Święta gór”.

Tak jak poprzednio, bardzo interesujące artykuły czyta się „lekko i przyjemnie” – gratulacje dla autora.

Poznasz treść poprzednich zeszytów
Wielkopolskich Wiadomości Filatelistycznych
na stronie internetowej
www.pzfpoznan.pl
Zapraszamy - Redakcja

ZNACZKI POCZTOWE

Jadwiga Zamoyska (Fi 5327)

Uchwałą Sejmu RP IX kadencji z 22 lipca 2022 ustanowiono rok 2023 Rokiem Jadwigi z Działyńskich Zamoyskiej*. Z tej okazji 4 lipca 2023 r. wprowadzono do obiegu znaczek pocztowy o nominale 3,90 zł, na którym przedstawiono wizerunek Jadwigi Zamoyskiej. Nakład znaczka 120.000 szt., arkusze sprzedażne obejmują

50 znaczków (10x5). Znaczki drukowano rotograviurą, na papierze fluoroscencyjnym, format znaczka: 31,25 x 39,5 mm. Autorem projektu jest Paweł Mysza. Z tej okazji w UP Kórnik stosowany był datownik okolicznościowy.

* Jadwiga Zamoyska, z domu Działyńska (ur. 4 lipca 1831 w Warszawie, zm. 4 listopada 1923 w Kórniku) – polska działaczka społeczna, służebnica Boża Kościoła katolickiego. Pierwsze lata życia spędziła w galicyjskich Oleszycach; od 1838 przebywała w odzyskanym przez ojca Kórniku.

W 1852 r. wyszła za mąż za brata swojej matki, generała Władysława Zamoyskiego, polityka konserwatywnego związanego z Hotelem Lambert. Przeniosła się do Paryża, towarzyszyła mężowi w podróżach politycznych, m.in. do Turcji i Wielkiej Brytanii. Pozostała we Francji po śmierci męża (1868); zbliżyła się do zakonu oratorian i pod wpływem ich idei tworzenia stowarzyszeń religijnych bez obowiązkowych ślubów zakonnych postanowiła założyć „szkołę życia chrześcijańskiego”.

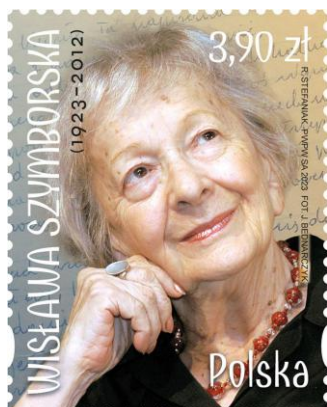
Swoją ideę mogła zrealizować po śmierci brata Jana Działyńskiego i przejęciu dóbr kórnickich przez jej syna Władysława Zamoyskiego. W 1881 powróciła do Kórniku i w następnym roku założyła Szkołę Domowej Pracy Kobiet. W 1885, objęta tzw. ustawami bismarckowskimi, została wydalona z Prus jako obywatelka Francji. Przeniosła wówczas szkołę do Lubowli na Spiszu, potem do Kalwarii Zebrzydowskiej, a w 1891 do zakopiańskich Kuźnic, które jej syn nabył w 1889 na licytacji.

Ostatnie lata życia spędziła wraz z synem w Kórniku, tam zmarła i została pochowana. 27 listopada 2012 Kuria Metropolitalna w Poznaniu oficjalnie wszczęła proces beatyfikacyjny Jadwigi Zamoyskiej. Odtąd przysługuje jej tytuł Służebnicy Bożej. (zaczepnięto z: wikipedia.org)

**50
LAT
MINĘŁO**

Wisława Szymborska (Fi 5328)

Uchwałą Sejmu RP IX kadencji z 22 lipca 2022 ustanowiono rok 2023 Rokiem Wisławy Szymborskiej*. Z tej okazji 7 lipca 2023 r. wprowadzono do obiegu znaczek pocztowy o nominale 3,90 zł, na którym przedstawiono portret Wisławy Szymborskiej. Nakład znaczka 144.000 szt. Arkusiki sprzedażne obejmują 12 znaczków w układzie tête-bêche (4x3). Znaczki drukowano offsetem, na papierze fluoroscencyjnym, format znaczka: 31,25 x 39,5 mm. Autorem projektu jest Roch Stefaniak. Z tej okazji w UP Kraków 1 stosowany był datownik okolicznościowy.

* Wisława Szymborska, właśc. Maria Wisława Szymborska-Włodek. Urodzona 2 lipca 1923 r. w Kórniku, zmarła 1 lutego 2012 r. w Krakowie. Polska poetka, eseistka, krytyczka, tłumaczka, felietonistka; laureatka Nagrody Nobla w dziedzinie literatury, założycielka Stowarzyszenia Pisarzy Polskich, członkini Polskiej Akademii Umiejętności, dama Orderu Orła Białego. (zaczepnięto z: wikipedia.org)

KARTY POCZTOWE

Ks. Wacław Błaziński* (1870-1944) (Fi Cp 2026)

Karta pocztowa Fi: Cp 2026

28 września 2023 roku wprowadzono do obiegu kartę pocztową, na której przedstawiono:

- na znaku opłaty z oznaczeniem wartości A (3,90 zł): fragment budynku sierocińca św. Wacława w Liskowie z 1925 roku (pawilon dla chłopców),
- na ilustracji: wizerunek ks. Wacława Blizińskiego i widok budynku sierocińca św. Wacława w Liskowie z lat trzydziestych XX wieku (pawilon dla dziewcząt).

Kartę o standardowych wymiarach 148 x 105 mm wydrukowano jednostronnie, techniką offsetową na kartonie białym, w nakładzie 5.000 sztuk. Kartę projektował Jan Konarzewski. Z tej okazji w UP Lisków k. Kalisza stosowano datownik okolicznościowy.

* Wacław Bliziński (ur. 28 lipca 1870 w Warszawie, zm. 21 października 1944 w Częstochowie) – ksiądz prałat, założyciel instytucji spółdzielczych, kulturalnych i oświatowych, działacz społeczny i polityk ludowy, spółdzielca; proboszcz w Liskowie k. Kalisza, działacz ludowy; poseł (1919–1922) i senator (1938–1939). Szczególną troską otaczał dzieci pozbawione rodziców. Założył sierociniec, szkoły, kółko rolnicze, dom ludowy, ośrodek zdrowia, sklep i kasę kredytową. (zaczepnięto z wikipedia.org)

Szopka Bożonarodzeniowa św. Franciszka w Greccio (Fi Cp 2039)

6 grudnia 2023 roku do obiegu wprowadzono kartę pocztową, na której przedstawiono:

- na znaku opłaty z oznaczeniem wartości A (3,90 zł): zdjęcie fresku „Żłóbek w Greccio” autorstwa Giotto di Bondone, znajdujący się w górnym kościele Bazyliki św. Franciszka w Asyżu,
- na ilustracji: zdjęcie szopki w kościele Franciszkanów w Poznaniu przy placu Bernardyńskim, z napisem „800-LECIE / TRADYCJI SZOPEK BOŻONARODZENIOWYCH / Szopka w kościele Franciszkanów / w Poznaniu, przy placu Bernardyńskim / jedna z największych w Europie”.

Kartę o wymiarach 148 x 105 mm wydrukowano jednostronnie, techniką offsetową na kartonie białym, w nakładzie 5.000 sztuk. Autorką projektu karty jest Joanna Fleszar-Haspert.

Emisji towarzyszy datownik okolicznościowy, stosowany w UP Poznań 2.

Karta pocztowa Fi Cp 2039

Bogumił Ciesielski

DATOWNIKI

Datowniki okolicznościowe jednodniowe - III i IV kwartał 2023

2023.07.02 UP 63-410 Ostrów Wielkopolski 2. Datownik okrągły, zamknięty, z następującą treścią: **POLSKA OD KUCHNI. Ostrów Wielkopolski 2. 02.07.2023.** Autorką projektu datownika jest Anna Plewa-Śróda.

2023.07.04 UP 62-035 Kórnik. Datownik FDC, okrągły, otwarty z następującą treścią: **JADWIGA ZAMOYSKA 1831-1923 04.07.2023 Kórnik.** W środku faksymile podpisu Jadwigi Zamoyskiej. Autorem projektu datownika jest Paweł Mysza.

2023.07.07 UP 31-045 Kraków 1. Datownik FDC z okazji roku Wisławy Szymborskiej. Datownik okrągły, z następującą treścią: **WISŁAWA SZYMBORSKA (1923-2012) 07.07.2023 KRAKÓW 1.** Wewnątrz: **2023 / ROK WISŁAWY / SZYMBORSKIEJ.** Na ilustracji 100 i inicjały W.S. Autorem projektu datownika jest Roch Stefaniak.

2023.07.29 UP 60-700 Poznań 2. Datownik nieregularny przedstawiający przód roweru wyścigowego na konturze Polski. Przed kołem napis: **80. Tour de Pologne.** Na mapie **TdP / 29.07.2023 / Poznań 2.** Projektantem datownika jest Adam Kultys.

2023.08.14 UP 63-500 Ostrzeszów 1. Datownik okrągły, otwarty, z następującą treścią: **670 lat kościoła pw. Najświętszej Maryi Panny Wniebowziętej. 400. ROCZNICA REKONSEKRACJI 14.08.2023 Ostrzeszów 1.** W środku sylwetka kościoła. Projektantami datownika są Grzegorz Kosmala i Henryk Dembski

2023.08.19 UP 60-700 Poznań 2. Datownik okrągły z następującą treścią: **50. rocznica otwarcia ŚWIATOWEJ WYSTAWY FILATELISTYCZNEJ POLSKA'73. EXPOSITION PHILATÉLIQUE MONDIALE POLSKA'73. 19.08.2023 POZNAŃ 2.** W datownik wpisano logo wystawy POLSKA 73. Projektantem datownika jest Waldemar Kawiński.

2023.08.30 UP 64-800 Chodzież. Datownik w kształcie znaczka pocztowego z następującą treścią: **WYSTAWA ZNACZKI POCZTY PODZIEMNEJ Z LAT 1981-89 Z KOLEKCJI EDWINA KLESSY. 43 rocznica Sierpnia '80 SOLIDARNOŚĆ. MIEJSKA BIBLIOTEKA PUBLICZNA 30.08.2023 CHODZIEŻ.** Projektantami datownika są Miejska biblioteka Publiczna im Stefana Michalskiego w Chodzieży oraz Zuzanna Miłobędzka.

2023.09.03 UP 64-500 Szamotuły. Datownik okrągły z następującą treścią: **420. / ROCZNICA / URODZIN / 03.09.2023 / Jan / Jonston / Szamotuły.** Autorką projektu datownika jest Alina Samolewska.

2023.09.12. UP 62-200 Gniezno 1. Datownik okrągły z następującą treścią: **Historia Polskiego Parlamentaryzmu Prezydent Miasta Gniezna w latach 1936-1939 Edmund Maćkowiak (1887-1942) 12.09.2023 Gniezno 1.** W środku datownika pół sylwetka Edmunda Maćkowiaka. Projektantem datownika jest Waldemar Kawiński.

2023.09.12 UP 63-900 Rawicz 1. Datownik kwadratowy, otwarty z treścią: **340-LECIE ODSIECZY WIEDEŃSKIEJ 12.09.1683 - 12.09.2023. RAWICZ 1 12.09.2023.** Na ilustracji sylwetka husarza na koniu w galopie. Projektantem datownika jest Tadeusz Pawłowski.

2023.09.28 UP 60-700 Poznań 2. Datownik w kształcie ćwiartki liścia koniczyny z następującą treścią: **Poznański / Kongres / Gospodarczy / #PKG2023 / 28.09.2023 Poznań 2.** Projektantką datownika jest Justyna Zamulińska-Grzywa.

2023.09.28 UP 62-850 Lisków k. Kalisza. Datownik FDC, dwuobrazkowy z mostkiem, z treścią na mostku: **Ks. Wacław Bliziński / (1870-1944)**, treść na obwodzie: **28.09.2023 LISKÓW k. Kalisza.** Projektantem datownika jest Jan Konarzewski.

2023.10.06 UP 61-740 Poznań 9. Datownik okrągły, otwarty z następującą treścią: **Rok Pawła Edmunda Strzeleckiego (20.07.1797 r. – 06.10.1873 r.) 06.10.2023 Poznań 9.** W środku sylwetka Pawła Edmunda Strzeleckiego. Projektantką datownika jest Anna Plewa-Śróda.

2023.10.09 UP 64-100 Leszno 1. Datownik owalny, otwarty z następującą treścią: **ODSŁONIĘCIE POMNIKA BŁĘKITNEJ ARMII GENERAŁA HALLERA 09.10.2023 LESZNO 1.** W środku, obok pomnika sylwetka gen. Hallera. Projektantem datownika jest Wojciech Akuszewski.

2023.10.09 UP 60-700 Poznań 2. Datownik w kształcie znaczka pocztowego z następującą treścią: **Światowy / Dzień Poczty / i Znaczka Poczтового / 09.10.2023 / Poznań 2.** Projektantem datownika jest Waldemar Kawiński.

2023.10.14 UP 60-700 Poznań 2. Datownik okrągły, otwarty z następującą treścią: **45. rocznica wyboru Karola Wojtyły na papieża Wystawa Filatelistyczna 14.10.2023 Poznań 2.** W środku datownika rycina papieża JP II z trzema gołębiami. Projektantką datownika jest Anna Plewa-Śróda.

2023.10.18 UP 62-200 Gniezno 1. Datownik okrągły, otwarty z następującą treścią: **465 LAT POCZTY POLSKIEJ / Pocztowy goniec konny. 18.10.2023 GNIEZNO 1.** W środku sylwetka pocztowego gońca konnego. Projektantem datownika jest Adam Szuler.

2023.10.18 UP 62-800 Kalisz 1. Datownik okrągły, zamknięty z następującą treścią: **465 LAT POCZTY POLSKIEJ 18.10.2023 KALISZ 1.** W środku sylwetka pieszego pocztowca. Projektantem datownika jest Adam Szuler.

2023.10.18 UP 63-500 Ostrzeszów 1. Datownik w kształcie prostokątnego znaczka pocztowego z następującą treścią: **465 LAT POCZTY POLSKIEJ / 18.10.2023 OSTRZESZÓW 1.** W środku czterokonny dyliżans pocztowy. Projektantem datownika jest Adam Szuler.

2023.10.18 UP 60-700 Poznań 2. Datownik w kształcie prostokątnego znaczka pocztowego z następującą treścią: **465 LAT POCZTY POLSKIEJ / 18.10.2023 POZNAŃ 2.** W środku czterokonny dyliżans pocztowy. Projektantem datownika jest Adam Szuler.

2023.10.18 UP 60-700 Poznań 2. Datownik okrągły, otwarty, z następującą treścią: **110 lat DWORCOWEGO Urzędu Poczтового 18.10.2023 Poznań 2.** W środku rycina dworcowego urzędu pocztowego. Projektantem datownika jest Anna Plewa-Śróda.

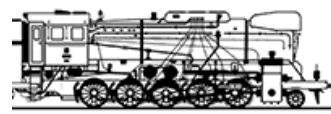
2023.10.21 UP 60-700 Poznań 2. Datownik okrągły, otwarty z następującą treścią: **Postcrossing Meeting Poznań 21.10.2023 Poznań 2.** W środku, w kontur Wielkopolski wpisany ratusz poznański, koziołki i rogal świętomarciński. Autorką projektu jest Anna Plewa Śróda.

2023.11.18 UP 60-700 Poznań 2. Datownik okrągły, zamknięty, z następującą treścią: **Pokaz eksponatu „Epoka kamienia. Narodziny sztuki” DK „Na Skarpie” 18.11.2023 Poznań 2.** W środku dwa znaczki pocztowe. Autorem projektu datownika jest Jacek Wierzbicki.

2023.11.25 UP 60-700 Poznań 2. Datownik kwadratowy, otwarty z następującą treścią: **70. rocznica wyprodukowania / pierwszego parowozu / serii Ty51 / 1953-2023 / 25.11.2023 Poznań 2.** W środku rycina parowozu Ty 51. Autorem projektu datownika jest Krzysztof Błaszyk.

70. rocznica wyprodukowania
pierwszego parowozu
serii Ty51

1953 - 2023
25.11.2023 Poznań 2

2023.11.25 UP 60-632 Poznań 5. Datownik kwadratowy, otwarty z następującą treścią: **70. rocznica wyprodukowania / pierwszego parowozu / serii Ty51 / 1953-2023 / 25.11.2023 Poznań 5.** W środku rycina parowozu Ty 51. Autorem projektu datownika jest Krzysztof Błaszyk.

2023.12.04 UP 64-700 Czarnków. Datownik okrągły, zamknięty z treścią: **100. ROCZNICA URODZIN ADAMA SŁODOWEGO 04.12.2023 CZARNKÓW POGRAM TVP i wpisany w ekran telewizora ZRÓB / TO / SAM.** Autorem projektu jest Andrzej Piechota.

2023.12.06 UP 60-700 Poznań 2. Datownik FDC, okrągły, otwarty, z treścią: **SZOPKA BOŻONARODZENIOWA ŚW. FRANCISZKA W GRECCIO.** Autorką projektu datownika jest Joanna Fleszar-Hasper

70. rocznica wyprodukowania
pierwszego parowozu
serii Ty51

1953 - 2023

25.11.2023 Poznań 5

2023.12.09 UP 60-700 Poznań 2. Datownik okrągły, otwarty, z treścią: **Międzynarodowy Dzień Terenów Górskich / International Mountain Day / obchodzony 11 grudnia. Pokaz / Filatelistyczny.** Na ilustracji zarys gór. Autorem projektu datownika jest Waldemar Kawiński.

2023.12.18 UP 64-761 Krzyż Wlkp. (FUP w Drawsku). Datownik okrągły, otwarty z treścią: **Stopień Piętrzący nr 21 Drawsko / (171 km) na rzece Noteć / wybudowany w 1898 r.** Na ilustracji zarys stopnia piętrzącego oraz herb Drawska „Kroczący jeleń”. Autorem projektu datownika jest Waldemar Kawiński.

2023.12.19 UP 64-100 Leszno 1. Datownik owalny z treścią: **105. rocznica Powstania Wielkopolskiego. Archiwum Państwowe / WYSTAWA 19.12.2023 LESZNO 1.** Na ilustracji czapka Powstańca Wielkopolskiego. Autorem projektu datownika jest Sławomir Tomków.

Nowe datowniki stałe, ozdobne ze zmienną datą - III i IV kwartał 2023

od 2023.07.02 do 2024.07.01 UP 62-035 Kórnik. Datownik okrągły, zamknięty, z następującą treścią: **100 W.S. 2023 Rok Wisławy Szymborskiej. Kórnik.** Autorką projektu datownika jest Anna Plewa-Śróda.

od 2023.07.22 do 2024.07.21 UP 89-300 Wyrzysk (FUP w Miasteczku Krajeńskim). Datownik okrągły, zamknięty, z następującą treścią: **Gmina / Miasteczko Krajeńskie / Wyrzysk.** Na ilustracji herb Miasteczka Krajeńskiego. Autorką projektu datownika jest Anna Plewa-Śróda.

od 2023.08.07 do 2024.08.06 UP 64-500 Szamotuły. Datownik okrągły, zamknięty, z nazwą **Szamotuły.** Na ilustracji herb miasta. Autorką projektu datownika jest Anna Plewa-Śróda.

od 2023.09.30 do 2024.08.31 UP 64-200 Wolsztyn 1. Datownik z następującą treścią: **Parowóz TKi3-87 / Wolsztyn 1**. Na ilustracji parowóz. Autorką projektu datownika jest Anna Plewa-Śróda.

od 2023.11.15 do 2024.01.31 UP 63-100 Śrem 1. Datownik kwadratowy, zamknięty z treścią: **Boże Narodzenie / Zdrowych i wesółych Świąt / Śrem 1**. Ilustracje – ozdoby choinkowe. Autorką projektu datownika jest Anna Plewa-Śróda.

od 2023.11.21 do 2024.11.20 UP 62-040 Puszczykowo. Datownik okrągły, zamknięty z treścią: **Zgromadzenie Braci Serca Jezusowego Puszczykowo 1923-2023**. Na ilustracji logo braci sercanów z napisem **CONGREGATIO FRATRUM CORDIS IESU**. Autorką projektu datownika jest Anna Plewa-Śróda.

od 2023.11.25 do 2024.01.31 UP 62-803 Kalisz 4. Datownik kwadratowy, zamknięty z treścią: **Boże Narodzenie / Zdrowych i pogodnych Świąt / Kalisz 4**. Ilustracja – choinka, śnieżynki itd. Autorką projektu datownika jest Anna Plewa-Śróda.

od 2023.11.25 do 2024.01.31 UP 64-500 Szamotuły. Datownik kwadratowy, zamknięty z treścią: **Boże Narodzenie / Zdrowych i pogodnych Świąt / Szamotuły**. Ilustracja – św. Mikołaj na saniach ciągniętych przez renifery i śnieżynki. Autorką projektu datownika jest Anna Plewa-Śróda.

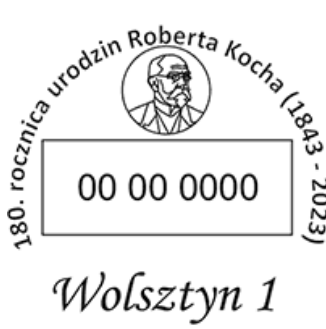
od 2023.12.01 do 2024.11.30 UP 63-900 Rawicz 1. Datownik kwadratowy, otwarty z treścią: **RAWICZ 1 / 75-LECIE RAWICKIEJ BIBLIOTEKI PUBLICZNEJ / 1948-1955-2023**. Na ilustracji budynek biblioteki. Autorem projektu datownika jest Tadeusz Pawłowski.

od 2023.12.01 do 2024.11.30 UP 63-900 Rawicz 1. Datownik kwadratowy, otwarty z treścią: **50-LECIE MUZEUM ZIEMI RAWICKIEJ / 1973-2023 / RAWICZ 1**. Na ilustracji niedźwiadek. Autorem projektu datownika jest Tadeusz Pawłowski.

od 2023.12.09 do 2024.01.09 UP 64-200 Wolsztyn 1. Datownik z treścią: **180. rocznica urodzin Roberta Kocha (1843-2023) / Wolsztyn 1**. Na ilustracji sylwetka R. Kocha. Autorem projektu datownika jest Michał Ratajczak.

od 2023.12.10 do 2024.01.31 UP 62-065 Grodzisk Wlkp. Datownik kwadratowy, zamknięty z treścią: **Boże Narodzenie / Zdrowych i pogodnych Świąt / Grodzisk Wlkp.**. Na ilustracji kometa, śnieżynka, świeczka choinkowa, maska gwiazdora. Autorką projektu datownika jest Anna Plewa-Śróda.

od 2023.12.27 do 2024.12.26 UP 61-700 Poznań 2. Datownik okrągły, otwarty, z treścią: **NARODOWY DZIEŃ ZWYCIĘSKIEGO POWSTANIA WIELKOPOLSKIEGO**, wewnątrz **Towarzystwo Pamięci / Powstania Wielkopolskiego / 1918/19 / Poznań 2**. Autorem projektu datownika jest Wawrzyniec Wierzejewski.

od 2023.12.27 do 2024.12.26 UP 61-740 Poznań 9. Datownik okrągły, otwarty, z treścią: **NARODOWY DZIEŃ ZWYCIĘSKIEGO POWSTANIA WIELKOPOLSKIEGO**, wewnątrz **Towarzystwo Pamięci / Powstania Wielkopolskiego / 1918/19 / Poznań 9**. Autorem projektu datownika jest Wawrzyniec Wierzejewski.

Wznowienie stosowania datowników stałych ozdobnych ze zmienną datą - III i IV kwartał 2023

---

od 2023.11.15 do 2024.01.31 UP 64-800 Chodzież. Boże Narodzenie
od 2023.11.15 do 2024.01.31 UP 64-020 Czempin. Wesołych Świąt
od 2023.11.15 do 2024.01.31 UP 62-200 Gniezno 1. Boże Narodzenie
od 2023.11.15 do 2024.01.31 UP 63-800 Gostyń Poznański 1. Boże Narodzenie
od 2023.11.15 do 2024.01.31 UP 63-200 Jarocin Poznański 1. Wesołych Świąt
od 2023.11.15 do 2024.01.31 UP 62-800 Kalisz 1. Boże Narodzenie
od 2023.11.15 do 2024.01.31 UP 62-510 Konin 2. Kolęda na wysokości Centrum Kultury i Sztuki w Koninie
od 2023.11.15 do 2024.01.31 UP 63-700 Krotoszyn 1. Wesołych Świąt
od 2023.11.15 do 2024.01.31 UP 64-010 Krzywiń. Wesołych Świąt
od 2023.11.15 do 2024.01.31 UP 64-100 Leszno 1. Boże Narodzenie
od 2023.11.15 do 2024.01.31 UP 63-040 Nowe Miasto nad Wartą. Wesołych Świąt
od 2023.11.15 do 2024.01.31 UP 63-500 Ostrzeszów 1. Boże Narodzenie
od 2023.11.15 do 2024.01.31 UP 61-890 Poznań 1. Boże Narodzenie
od 2023.11.15 do 2024.01.31 UP 60-700 Poznań 2. Boże Narodzenie
od 2023.11.15 do 2024.01.31 UP 61-740 Poznań 9. Boże Narodzenie
od 2023.11.15 do 2024.01.31 UP 64-920 Piła 1. Boże Narodzenie
od 2023.11.15 do 2024.01.31 UP 64-970 Piła 4. Boże Narodzenie
od 2023.11.15 do 2024.01.31 UP 64-030 Śmigiel. Wesołych Świąt

Okolicznościowe podlepki polecenia - III i IV kwartał 2023

---

od 2023.09.12 UP 62-200 Gniezno 1. Edward Maćkowiak Prezydent Gniezna 1936-1939 Wystawa - Historia Polskiego Parlamentaryzmu, nakład 100 sztuk. Autorem projektu jest Maciej Bukczyński.

od 2023.10.18 UP 62-200 Gniezno 1. 465 lat Poczty Polskiej, nakład 50 sztuk. Autorem projektu jest Maciej Bukczyński.

od 2023.10.18 UP 62-800 Kalisz 1. 465 lat Poczty Polskiej, nakład 50 sztuk. Autorem projektu jest Maciej Bukczyński.

od 2023.10.18 UP 63-500 Ostrzeszów 1. 465 lat Poczty Polskiej, nakład 50 sztuk. Autorem projektu jest Maciej Bukczyński.

Kazimierz Krawiarz

POCZTY SPECJALNE

Poczta Helikopterowa z okazji 420. rocznicy urodzin doktora Jana Jonstona (2023.09.03). Wyciąg z regulaminu

Regulamin „Helikopterowej Poczty Specjalnej” organizowanej w dniu 03 września 2023 roku z okazji 420. rocznicy urodzin doktora Jana Jonstona (wyciąg)

1. „Helikopterowa Poczta Specjalna” - jest organizowana przez Poczta Polska S.A. ze współorganizatorami, na ich wnioszek.
2. Współorganizatorami Poczty Specjalnej pt. „Helikopterowa Poczta Specjalna” są: Polski Związek Filatelistów Okręg Wielkopolski Koło PZF w Lesznie; Pan Olgierd Stankiewicz – pilot; Miasto Leszno; Poczta Polska S.A. - Region Sieci w Poznaniu, Regionalny Koordynator ds. Filatelistyki w Poznaniu, Urząd Pocztowy Szamotuły, Urząd Pocztowy Leszno 1.
3. „Helikopterowa Poczta Specjalna” zostanie zorganizowana w dniu 03 września 2023 roku. Przemieszczanie przesyłek nastąpi na obszarze obsługiwanym przez Region Sieci w Poznaniu na trasie: UP Szamotuły - UP Leszno 1.
7. Przesyłki dopuszczone do przemieszczenia „Helikopterową Poczta Specjalną” w Urzędzie Pocztowym Szamotuły, zostaną opatrzone **datownikiem okolicznościowym z hasłem: „420. rocznica urodzin Jan Jonston”**, następnie przekazane upoważnionej osobie w celu ich przetransportowania helikopterem i następnie dostarczenie do Urzędu Poczтового **Leszno 1**, który umieści na przesyłkach odcisk datownika dziennego oraz **stempel informacyjny** o treści: **„Przetransportowano Helikopterem ID-718. Pilot Olgierd Stankiewicz, członek załogi lek. Jacek Galicki”** Następnie przesyłki zostaną przesłane i doręczone adresatom zgodnie z obowiązującymi przepisami.
11. Niniejszy Regulamin został zatwierdzony przez Biuro Współpracy Międzynarodowej i Filatelistyki w dniu 29.06.2023 roku.

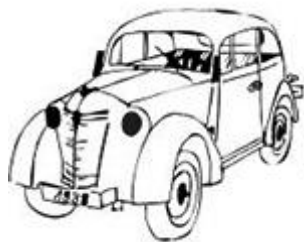

Poczta Samochodowa z okazji otwarcia wystawy biograficzno - filatelistycznej pt. Historia Polskiego Parlamentaryzmu (2023.09.12). Wyciąg z regulaminu

---

Regulamin „Samochodowej Poczty Specjalnej”, organizowanej w dniu 12 września 2023 roku z okazji: otwarcia wystawy biograficzno - filatelistycznej pt: Historia Polskiego Parlamentaryzmu (wyciąg).

1. „Samochodowa Poczta Specjalna” - jest organizowana przez Poczta Polska S.A. ze współorganizatorami, na ich wniosek.
2. Współorganizatorami Poczty Specjalnej pt. „Samochodowa Poczta Specjalna” są: Polski Związek Filatelistów Okręg Kaliski reprezentowany przez Prezesa Pana Macieja Bukczyńskiego w ramach, którego działa Koło Polskiego Związku Filatelistów w Oleśnicy, reprezentowane przez Prezesa Pana Wojciecha Śmieleckiego z Gniezna; Urząd Gminy Gniezno; Grupa Rekonstrukcji Historycznej „DRAGONER” reprezentowana przez Wiceprezesa Zarządu Pana Tomasza Góralczyka; Poczta Polska S.A.: - Region Sieci w Poznaniu, Regionalny Koordynator ds. Filatelistyki w Poznaniu, Urząd Poczty Gniezno 1, Urząd Poczty Gniezno 2.
3. „Samochodowa Poczta Specjalna” zostanie zorganizowana w dniu 12 września 2023 roku. Przemieszczanie przesyłek nastąpi na obszarze obsługiwanym przez Region Sieci w Poznaniu na trasie: UP Gniezno 1 - Urząd Gminy Gniezno - UP Gniezno 2.
7. Przesyłki dopuszczone do przemieszczenia „Samochodową Poczta Specjalną” w Urzędzie Poczty Gniezno 1, zostaną opatrzone **datownikiem okolicznościowym z hasłem: „Historia Polskiego Parlamentaryzmu Prezydent Miasta Gniezna w latach 1936 - 1939 Edmund Maćkowiak (1887 - 1942)”**, następnie przekazane upoważnionej osobie w celu ich przewiezienia samochodem i następnie dostarczenie do Urzędu Poczty Gniezno 2, który umieści na przesyłkach odcisk datownika dziennego oraz **stempel informacyjny** o treści: **„Przewieziono samochodem Opel Olympia OL 38 z 1938 r.”** Następnie przesyłki zostaną przesłane i doręczone adresatom zgodnie z obowiązującymi przepisami.
11. Niniejszy Regulamin został zatwierdzony przez Biuro Współpracy Międzynarodowej i Filatelistyki w dniu 2 sierpnia 2023 roku.

Przewieziono samochodem
Opel Olympia OL 38 z 1938 r.

Poczta Motocyklowa z okazji Roku Pawła Edmunda Strzeleckiego (2023.10.06). Wyciąg z regulaminu

---

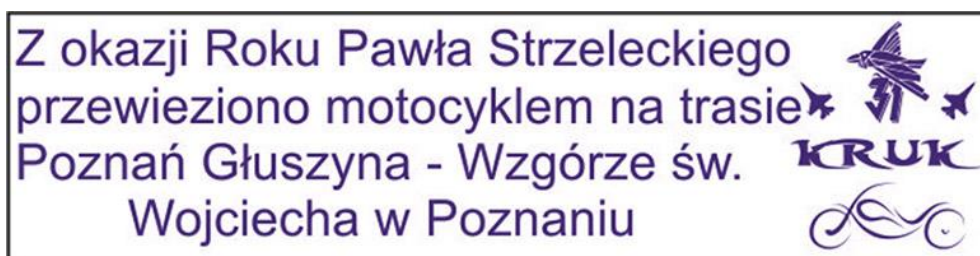
Regulamin „Motocyklowej Poczty Specjalnej”, organizowanej w dniu 06 października 2023 roku z okazji: Roku Pawła Edmunda Strzeleckiego (wyciąg).

2. Współorganizatorami Poczty Specjalnej pt. „Motocyklowa Poczta Specjalna” są: Rada Osiedla Głuszyna w Poznaniu; GRUPA MOTOCYKLOWA KRUK 31 BAZA LOTNICTWA TAKTYCZNEGO POZNAŃ – KRZESINY; Szkoła Podstawowa nr 53 im. Pawła Edmunda Strzeleckiego w Poznaniu; Poczta Polska S.A.: Region Sieci w Poznaniu, Regionalny Koordynator ds. Filatelistyki w Poznaniu, Urząd Poczty Poznań 41 w ramach, którego działa Filia mieszcząca się przy ul. Głuszyna 136 w Poznaniu, Urząd Poczty Poznań 9.

3. „Motocyklowa Poczta Specjalna” zostanie zorganizowana w dniu **06 października 2023 r.** Przemieszczanie przesyłek nastąpi na obszarze obsługiwanym przez Region Sieci w Poznaniu na trasie: Filia Urzędu Poczтового Poznań 41 mieszcząca się przy ul. Głuszyna 136 w Poznaniu - Wzgórze św. Wojciecha w Poznaniu - Urząd Pocztowy Poznań 9.

6. Przesyłki dopuszczone do przemieszczenia „Motocyklową Poczta Specjalną” w Filii Urzędu Poczтового Poznań 41 mieszczącej się przy ul. Głuszyna 136 w Poznaniu, zostaną opatrzone **datownikiem ozdobnym z datą stosowania 06.10.2023 r. z hasłem: „Pierwszy Polak, który okrążył świat w celach naukowych Poznań Głuszyna Rok 2023 Rokiem Pawła Edmunda Strzeleckiego”**, następnie przekazane upoważnionej osobie w celu ich przetransportowania motocyklem na wyznaczonej trasie. Następnie przesyłki zostaną dostarczone do Urzędu Poczтового **Poznań 9**, który umieści na przesyłkach odcisk datownika dziennego oraz **stempel informacyjny** o treści: „**Z okazji Roku Pawła Strzeleckiego przewieziono motocyklem na trasie Poznań Głuszyna - Wzgórze św. Wojciecha w Poznaniu**”. Następnie przesyłki zostaną przesłane i doręczone adresatom zgodnie z obowiązującymi przepisami.

10. Niniejszy Regulamin został zatwierdzony przez Biuro Współpracy Międzynarodowej i Filatelistyki w dniu 29 czerwca 2023 roku.

źródło: Poczta Polska, KZP

Bogumił Ciesielski

Poczta Helikopterowa z okazji 420. rocznicy urodzin doktora Jana Jonstona (2023.09.03). Sprawozdanie

---

„Helikopterową Poczta Specjalną” zorganizowano 3 września 2023 r. Przesyłki transportowano helikopterem I-D718 na trasie Szamotuły – Leszno. Pilotem helikoptera był Olgierd Stankiewicz, natomiast członkiem załogi lek. med. Jacek Galicki.

Łącznie, do przewozu helikopterem opracowano około 600 przesyłek. Większość z nich to przesyłki krajowe, przesyłek zagranicznych były 54 szt. Przesyłki zagraniczne nadano m. in. do Niemiec, Stanów Zjednoczonych, Łotwy i Szwajcarii, Australii i Wielkiej Brytanii.

Lech Woźny

Wilhelm Heinze, listonosz, fałszerz znaczków Fi 71-72

Nazwisko Wilhelma Heinze jest często wymieniane w związku z fałszerstwami poznańskich emisji Fi 71-72 (Mi 135-136). Co ciekawe, jego nazwisko kojarzone jest tylko i wyłącznie z tym wydaniem.

Kim był Wilhelm Heinze? Nie udało mi się jeszcze znaleźć jego zdjęcia. Ale jego miejsce urodzenia i inne dane dotyczące rodziny udało mi się poznać.

Wilhelm Heinze urodził się 21 marca 1868 roku w Mosinie, dzisiaj powiat poznański (niem. Moschin powiecie średzkim – niemiecka nazwa Schrimm) i był protestantem. Był żonaty z Anną z domu Heinze, która urodziła się 25.5.1875 r. w Nowej Niedzwicy, gmina Przytoczna, powiat międzyszycki (niem. Hermsdorf, Kreis Schwerin a.d. Warthe).

Małżeństwo doczekało się dwóch córek, którymi były: Margarete, urodzona 5.11.1898 r. w Przytocznej, która następnie, od 10.10.1919 r. mieszkała w Erfurcie (miasto w Turynii), a także drugą córkę Gertrudę, która urodziła się w Poznaniu 6.2.1913 r. 12.4.1907 r. rodzina przeprowadziła się do Poznania i mieszkała tam m.in. przy ówczesnej ulicy Gneisenastrasse 17/25 (ul. Gnieźnieńska).

Po latach, 24.03.1920 r. Wilhelm Heinze przeprowadził się z rodziną do Berlina, gdzie od 1919 r. jego córka Margarete Heinze była zatrudniona na poczcie BERLIN O 112. Informacje w literaturze, że Margarete była jego siostrą jest błędna.

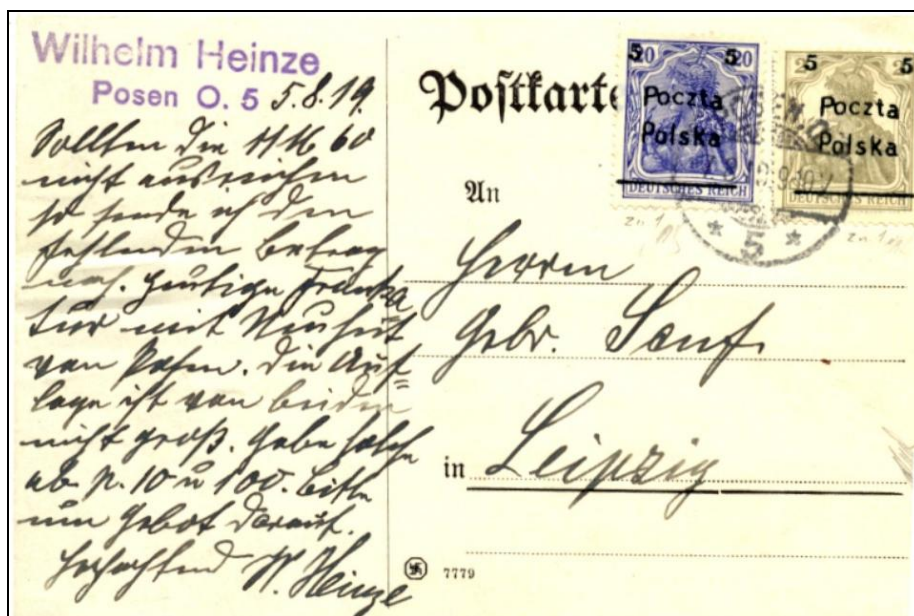
Należy zwrócić uwagę, że Margarete Heinze pracowała na poczcie w Berlinie O 112, do której adresowane są liczne tzw. „listy Heinze”, frankowane fałszywymi i prawdziwymi znaczkami Fi 66-70. Wszystkie listy adresowane przez Wilhelma Heinze do córki Margarete w Berlinie mają pocztowy stempel odbiorczy BERLIN O 112.

Należy podkreślić, że do 24 marca 1920 roku Wilhelm Heinze był zatrudniony w Poznaniu jako listonosz.

Teraz przechodzę do właściwego tematu mojego artykułu. Wiele z tego co piszę poniżej oparte jest na moich poszukiwaniach, badaniach, częściowo na znanych faktach i na moich przypuszczeniach.

W polskiej filatelistyce Wilhelm Heinze jest przedstawiany jako znany fałszerz znaczków wydania przedrukowego tzw. gnieźnieńskiego (Fi 71-72, czyli Mi 135-136).

Poniżej przedstawiam jedną z najwcześniejszych znanych przesyłek pocztowych napisanych osobiście przez Wilhelma Heinze.

Il. 1. Kartka z niemieckim kasownikiem pocztowym POSEN O z 7.8.1919 r. W tekście Wilhelm Heinze proponuje firmie „Gebrüder Senf”, wydawcy „Illustrierte Briefmarken Journal” w Lipsku nowe emisje znaczków i pisze m.in. „*Posen O.5 5.8.19. Dzisiejsza frankatura z nowością z Poznania*”.

Korespondencja ta dotyczy wydania znaczków pocztowych dla Poznania Fi 66-70 (Mi 130-134). Uważam, że 5 sierpnia 1919 roku to najprawdopodobniej również data wydania tych znaczków.

Dopiero 2 października 1919 r. w okienkach pocztowych Dyrekcji Poczty w Poznaniu wprowadzono do sprzedaży dwa znaczki- Fi 71-72, tzw. wydania gnieźnieńskiego.

Il. 2. Dwa znaczki z prawdziwym nadrukiem (Fi 71-72)

Jak przypuszczamy z prof. Julianem Auleytnerem z Warszawy, oba znaczki z nadrukiem, już z cyframi 5 i 10, od miesięcy były przechowywane na poczcie w Poznaniu. Uważamy, że te dwa znaczki miały ten nadruk wykonany najpóźniej w czerwcu 1919 roku, ale nie zostały wprowadzone do obiegu pocztowego z przyczyn „politycznych” przez pełniącego obowiązki niemieckiego Głównego Dyrektora Poczty (taki miał tytuł urzędowy) w Poznaniu Emila Dresslera.

Z powodu wielkiego zainteresowania wydaniem znaczków z nadrukiem Fi 71-72, zwłaszcza z powodu zakupów dokonywanych przez samych pracowników poczty, na pocztach natychmiast zabrakło tych atrakcyjnych prowizoriów.

Poznański listonosz Wilhelm Heinze natychmiast to zauważył i wpadł na genialny pomysł, aby wykorzystać ten niedobór. Zakupił on kilka oryginalnych arkuszy niemieckich znaczków po 2 i 7½ Pf. wydania „Germania”, które w tym czasie były jeszcze ważne na terenie Wielkopolski. Ponieważ znaczki „Germania” bez nadruku były bardzo rzadkie (zwłaszcza 2 Pf) lub w ogóle niedostępne na pocztach w Wielkopolsce, prawdopodobnie pomogła mu w tym jego córka Margarete Heinze. Była ona w tym czasie zatrudniona na poczcie w Berlinie.

Ostatecznie miał on do dyspozycji prawdopodobnie tylko kilka arkuszy po 2 i 7½ Pf „Germania”. Oczywiście Wilhelm Heinze nie musiał osobiście wykonywać fałszerstw nadruków; mógł to zrobić ktoś, kto znał litograficzną formę drukarską. Niemniej jednak, fałszerstwa te zostały później zaakceptowane jako tzw. fałszerstwa Wilhelma Heinze.

Należy przyznać, że podrobione nadruki były dobrze wykonane jak na tamte czasy i nawet dzisiaj czasami tylko ekspert może odróżnić fałszerstwo od prawdziwego nadruku. Nie piszę tutaj o innych licznych fałszerstwach, które powstawały zarówno wtedy, jak i w dzisiejszych czasach. Fałszerstwa te są często bardzo prymitywnie wykonane i są łatwe do odróżnienia od autentycznych.

II. 3. Dwa znaczki Fi 72 z fałszywym nadrukiem. Są to tzw. fałszerstwa Wilhelma Heinze - znaczek po lewej jest bardzo podobny do autentycznego znaczka na polu 42, a po prawej do autentycznego znaczka na polu 32. Na rewersie inicjały *W.H.* (Wilhelm Heinze), które sam nanosił.

II. 4. Kolejny przykład fałszerstw rozpowszechnianych przez Wilhelma Heinze

Il. 5. Falszerstwa autorstwa Wilhelma Heinze. Wśród falsyfikatów wprowadzonych do obiegu przez Wilhelma Heinze dominuje stempel pocztowy GNEZNO z datą 24.10.1919 r.

Następnie W. Heinze zaczął handlować swoimi wyrobami. Prawdopodobnie miał też liczne znaczki z tego wydania z autentycznymi nadrukami. Istnieje wiele różnych wariantów listów od W. Heinze z tymi znaczkami. Znam listy od W. Heinze tylko z oryginalnymi znaczkami, tylko z fałszywymi i jednocześnie z oryginalnymi jak i tylko z fałszywymi. Podejrzewam, że w końcu sam W. Heinze nie był już w stanie odróżnić swoich znaczków z nadrukiem prawdziwych od fałszywych, dlatego fałszywe zaczął oznaczać na rewersie swoimi inicjałami W.H.

Wilhelm Heinze nigdy nie został przez nikogo oskarżony za swoje postępowanie. Dopiero po kilku latach filateliści odkryli, że wprowadzał do obiegu fałszerstwa.

Il. 6a

Il. 6a i b. Dwa listy z polsko-niemieckimi znaczkami pocztowymi z nadrukiem i bez nadruku, jako frankatura mieszana z GNEZNA z 24.10.1919 r, bez adresu nadawcy, adresowane do córki Wilhelma Heinze - do Margarety Heinze na poczcie BERLIN O 112, bez podania ulicy. Na odwrocie stempel nadejścia BERLIN O 112 29.10.19.

Nie ma znaczenia, czy listy były rzeczywiście przesyłane pocztą, czy też zostały przez kogoś przywiezione do Berlina, a następnie ostemplowane przez córkę stemplem nadejścia. Wszystkie te listy były w Berlinie 29 października 1919 roku.

Stefan Petriuk, FRPSL

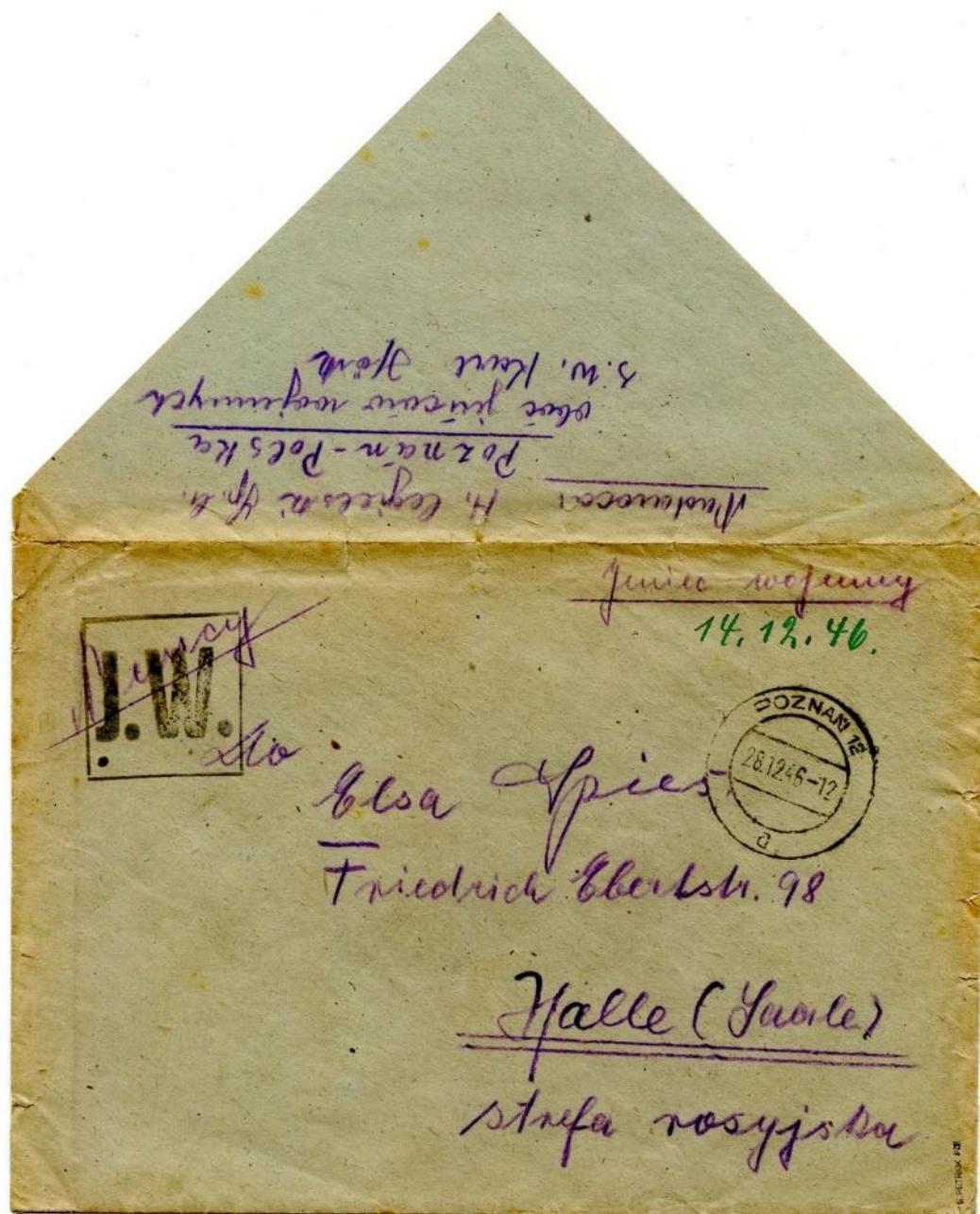
Korespondencja niemieckich internowanych i jeńców wojennych w byłym województwie poznańskim w latach 1945–1950

Różnorodne decyzje koalicji antyhitlerowskiej w Jałcie (4-11 luty 1945) wobec Niemiec m. in. dotyczyły odszkodowań w formie konfiskat majątków, dostaw z produkcji bieżącej oraz pracy jeńców na rzecz państw zwycięskich. W przeciwieństwie do sytuacji jeńców, którzy w tym czasie znajdowali się w obozach sowieckich, o niemieckich jeńcach w Polsce niewiele wiadomo. A pracowali oni w Polsce aż do roku 1952. W Polsce, w 270 obozach przymusowej pracy osadzono około 60.000 Niemców, przeważnie byłych członków Wehrmachtu i SS, partyjne „szychy”, a także zwykłych cywilów - wśród nich także kobiety. Wielu jeńców wracających z sowieckiej niewoli ponownie trafiało do obozów, tym razem polskich. Takie sytuacje nie były zgodne z międzynarodowymi konwencjami. Przykładowo, w 1946 r., 1200 jeńców niemieckich zwolnionych z obozów w Związku Radzieckim, na dworcu w Katowicach znowu zostało wysłanych do kopalni na Górnym Śląsku.

Jeńców niemieckich z Polski, Brandenburgii lub Pomorza koncentrowano w obozach zbiorczych, między innymi w Lubaniu, Żaganiu, Poznaniu i Gdańsku.

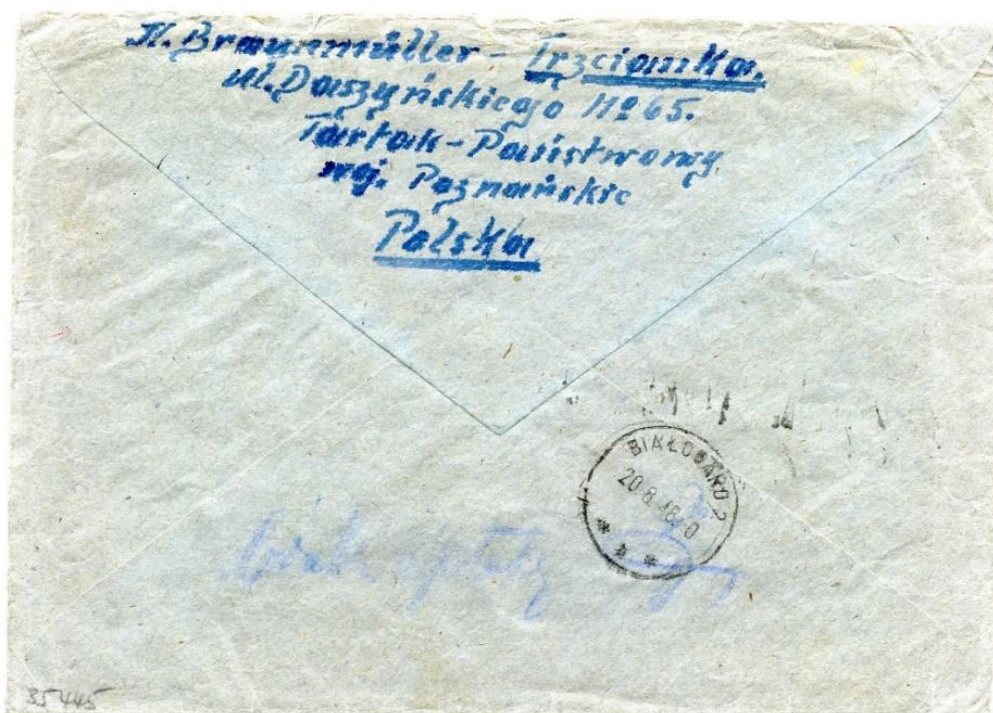
W ówczesnych czasach jeńców niemieckich można było spotkać na wszystkich dużych budowlach w Polsce. Na przykład, duże lotnisko w Łodzi zostało zbudowane w większości rękami jeńców

niemieckich. Nie było ani jednej kopalni na Górnym Śląsku, w której by przymusowo nie pracowali Niemcy.

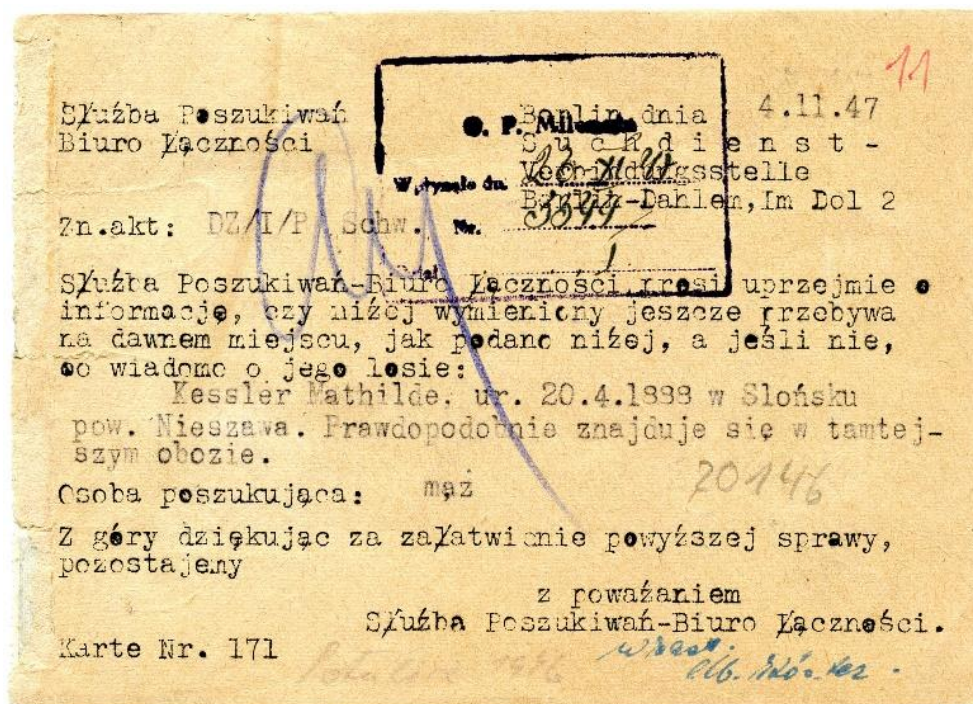
II. 1. List wolny od opłaty pocztowej od niemieckiego jeńcy wojennego w obozie jenieckim w Poznaniu S.W. Karl Höck (?) ze stemplem pocztowym POZNAŃ 12, datowany 28.12.1946, adresowany do Halle (Saale) w Niemczech. Dodatkowy stempel pocztowy J.W. = Jeniec Wojenny /Niemcy.

Głównym powodem tworzenia obozów pracy przymusowej był brak fachowców. Wojna zniszczyła cały kraj i pochłonęła wiele ofiar ludzkich. Wiele środków produkcyjnych na południu i zachodzie Polski (Górny i Dolny Śląsk), które nadawały się jeszcze do użytku, zostało przez armię radziecką rozmontowane i wywiezione do Związku Radzieckiego. Po wojnie w wielu rejonach kraju gospodarka rozwijała się praktycznie od zera.

II. 2. Nieopłacony list niemieckiego jeńca wojennego H. Braunmüllera nr. 11265, zatrudnionego jako robotnik przymusowy w „TARTAKU LASÓW PAŃSTWOWYCH w TRZCIANCE”, ze stemplem pocztowym TRZCIANKA LUBUSKA z 19.8.1948 i stemplem tranzytowym BIAŁOGRAD 2 z 20.8.1948, z dopiskiem „Zwrot” i „brak opłaty”.

Dopiero od roku 1948 część niemieckich jeńców wojennych zaczęto zwalniać i wysyłać do domu. Ostatni niemieccy jeńcy wojenni otrzymali wolność na mocy amnestii z 22.7.1952 r.

II. 3. Awers i rewers. „Karta usługi śledzenia” z Niemieckiego Czerwonego Krzyża w Berlinie-Dahlem do polskiej administracji obozu dla Niemców w Milęcinie (przedmieście na południe od Włocławka), nadana w BERLINIE 17.11.1947 r. Mąż pyta w niej o miejsce pobytu żony Mathilde Kessler. Czarny stempel nadejścia to Obóz Pracy Milęcin 27.XI.47, stwierdzający, że poszukiwana najprawdopodobniej przebywa w obozie w Słońsku, pow. Nieszawa. Odpowiedź została wysłana za pośrednictwem Centralnego Obozu Pracy w Potulicach w dniu 10.12.1947 r.

Bardzo mało informacji dotyczy liczby zgonów jeńców niemieckich. Według dotychczasowego stanu wiedzy musiała ona być bardzo wysoka. Autorom są znane oryginalne dokumenty z różnych obozów.

Przykładowo, dane dotyczące obozu POTULICE koło Bydgoszczy. Do 22.1.1946 zmarło 951 Niemców, natomiast 21.7.1946 r. został wystawiony akt zgonu nr 1256. A był to tylko jeden spośród 270 znanych obozów.

Byłoby rzeczą ze wszech miar wskazaną, aby polscy historycy zainteresowali się tym tematem. To również bardzo ciekawe wątki historii Polski.

Izabela Wawrzyniak-Kurowska, Stefan Petriuk, FRPSL

Wielkopola na aukcjach firmy Cherrystone

P.T. Czytelnikom Wielkopolskich Wiadomości Filatelistycznych przedstawiam kolejne, bardzo ciekawe całości pocztowe związane z Wielkopolską.

Na aukcji Cherrystone: Rare Stamps and Postal History of the World, 11-12 lipca 2023 pojawił się bardzo interesujący list - Lot #1976 (il. 1).

Il. 1.

Jest to list składany, z czerwonym stemplem nadania KONIN (wg PZP 1960 r., t. I: Typ IIIA 138f) z ręcznie wpisaną datą „18/2” (1858) oraz czerwonym stemplem nadejścia WARSZAWA 3/3 na rewersie. List ofrankowany znaczkiem Rosja nr 1, 10 kop., brązowo-niebieski, nieperforowany, z dużymi marginesami dookoła, unieważniony piórem, zgodnie z aktualną taryfą pocztową. Jest to bardzo ładne i atrakcyjne użycie Rosji nr 1 w centralnej Polsce. Cena wywoławcza wynosiła 4500\$.

Interesujące walory związane z Wielkopolską pojawiły się również na wcześniejszej aukcji tejże firmy (Cherrystone - U.S. and Worldwide Stamps 9-10 września 2015 - Lot #968) (il. 2).

II. 2.

Jest to list składany wysłany z WARSZAWY 21 SIERPNIA (21.8) (stempel stosowany w latach 1815 - 1822) do Reims we Francji. Stempel na przejściu granicznym z Rosji do Prus: STRZALKOWO 23. AUG. PRUSSE PAR GIVET [(z Prus do (przez) miasta Givet/dzisiaj Belgia)]. Ponowne stemplowanie PAYS BAS PAR GIVET (przez Holandię do (przez) miasta Givet). T.P. opłaty pocztowe opłacone i R.N° 5 = Rayon nr 5 (strefa pocztowa we Francji) Adnotacja o opłacie „17”. Cena wywoławcza wynosiła 190\$.

Kolejna pozycja na tejże aukcji to Lot #1215. W nim znajdowały się dwa listy adresowane do Wielkiej Armii (Grande Armée), jeden z nich adresowany do Poznania (il. 3).

II. 3.

Jest to wolny od opłaty list nadany w LIGNY P.53.P. (porto opłacone) (Ligny/Belgia) z 29 maja 1807 i adresowany do porucznika w Grande Armée (Wielkiej Armii) w Poznaniu, przekierowany do Schwerin we Wschodniej Brandenburgii (nie jest to Schwerin w Meklenburgii). Listy adresowane do Grande Armée są bardzo rzadkie. Obie pozycje sprzedano za 900\$.

Stefan Petriuk, FRPSL

WYSTAWY I POKAZY W OKREGU

Miejska Biblioteka Publiczna w Chodzieży. Wystawa „Znaczkii Poczty Podziemnej z lat 1981-1989 z kolekcji Edwina Klessy” (2023.08.30-09.16)

Zjawisko „Poczty Podziemnej” jest znane od początku XX wieku i stanowiło formę działalności opozycyjnej polskich jeńców w okresie I i II wojny światowej. Występowało w różnych obozach internowania i obozach jenieckich pod nazwą „Poczty Obozowej”. Strajki z 1980 roku oraz wprowadzenie stanu wojennego 13 grudnia 1981 roku dały impuls do sięgnięcia po formy wolnościowe zapoczątkowane przez Legiony Piłsudskiego i jeńców wojennych. Wynikało to z istoty ruchu SOLIDARNOSCI, który czerpał z etosu walk o wolną i niepodległą Polskę, z dążeń niepodległościowych kilku pokoleń: powstań, dwóch wojen światowych, wojny 1920 roku oraz wielu społecznych zrywów w czasach PRL.

Pierwsze nieliczne karty i pieczęcie wytworzone w czasie sierpniowych strajków w 1980 roku po wprowadzeniu stanu wojennego dały początek konspiracyjnej działalności kilkudziesięciu różnych tzw. wydawnictw podziemnych. Ocenia się, że przez dekadę lat osiemdziesiątych ukazało się blisko 35 tysięcy różnych znaczków, stempli, kart i kopert. Liczba ta obejmuje różne warianty kolorystyczne, rodzaje papieru i odmian wynikających z prymitywnych metod druku. Ich tajna produkcja, konspiracyjny kolportaż oraz często niewielki nakład spowodował, że trudno dzisiaj opracować kompleksowy katalog obejmujący wszystkie pozycje. Pierwsze próby tworzenia takich katalogów podjęte zostały już w 1987 roku i nadal ukazują się nowe wydania, coraz bardziej kompleksowe, opracowywane przez różnych kolekcjonerów.

Z okazji 43. rocznicy SIERPNIA’80 w Miejskiej Bibliotece Publicznej w Chodzieży, 30 sierpnia 2023 roku, z inicjatywy Chodzieskiego Stowarzyszenia Patriotycznego i pod patronatem Wójta Gminy Chodzież, zorganizowana została wystawa Znaczków Poczty Podziemnej z lat 1981-1989 z kolekcji Edwina Klessy. Wystawę otworzyła Honorata Niemirowa, dyrektor Miejskiej Biblioteki Publicznej w Chodzieży, a wprowadzenia dokonali: Marek Fijałkowski, kustosz Muzeum Okręgowego im. Stanisława Staszica w Pile, ks. dr hab. Jarosław Wąsowicz SDB, dyrektor Archiwum Salezjańskiego Inspektorii Piłskiej w Pile i Edwin Klessa, właściciel kolekcji, którzy kolejno w skrócie przedstawili historię stanu wojennego w woj. piłskim, zjawisko poczty podziemnej w Polsce oraz historię powstania kolekcji, z uwypukleniem najciekawszych eksponatów.

Kolekcję prezentowano na 40 planszach wystawowych i obejmowała ona około 2700 walorów. Zbiór stanowi jedynie fragment całej tzw. Poczty Podziemnej, ale jego istotną cechą jest fakt, że zawiera prawie w całości walory zebrane w czasie konspiracyjnego kolportażu lat 80. Gromadzone, zwłaszcza w pierwszym okresie, w zakonspirowany sposób z obawy przed rewizją i konfiskatą, materiały oczekiwały ponad 30 lat na opracowanie i publiczną prezentację. Kolejną cechą charakterystyczną kolekcji jest to, że stanowi ona, jakby w pigułce, rzeczywisty przekrój nie tylko tematyki poruszanej w wydaniach tej poczty, ale również rodzaje papieru i farb, a także dostępnej w warunkach konspiracyjnych techniki druku. Cała wystawa została opracowana w narracji, która umożliwia prześledzenie poruszanej tematyki. Prezentowana kolekcja stanowi żywe i autentyczne źródło wiedzy o burzliwych dziejach zmagania się polskiego społeczeństwa z systemem politycznym całkowicie podporządkowanym interesom Rosji Sowieckiej.

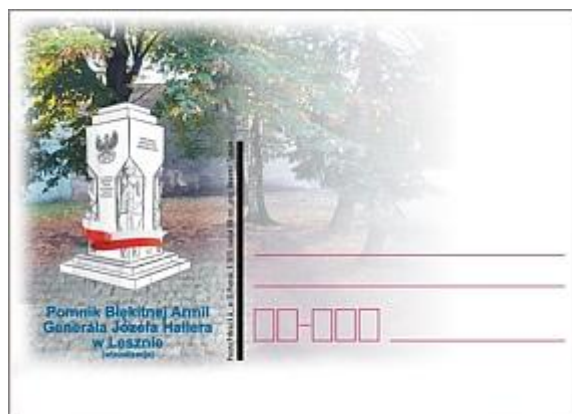
Poniżej migawki z wystawy.

Edwin Klessa

Leszno. Odświeżenie pomnika „Błękitnej Armii generała Józefa Hallera”, sesja historyczna oraz okolicznościowy pokaz filatelistyczny (2023.10.07-10)

Z okazji odświeżenia pomnika „Błękitnej Armii generała Józefa Hallera” w Lesznie Koło Miejskie PZF oraz Miejska Biblioteka Publiczna im. Stanisława Grochowiaka w Lesznie, we współpracy z Poczta Polską S.A. przygotowali oprawę filatelistyczną tego wydarzenia. Wydano okolicznościowy datownik (projekt - artysta plastyk Wojciech Akuszczyński) oraz beznominałową dwustronną kartkę pocztową (projekt Sławomir Tomków we współpracy z Lechem Woźnym). Z okazji sesji historycznej pt. „Generał Józef Haller i Hallerczycy” UP Leszno 1 wspólnie z Kołem PZF w Lesznie zorganizował specjalne stoisko pocztowe z walorami filatelistycznymi i wydawnictwami poczty na tę okazję.

W związku z wyżej wymienionymi wydarzeniami w okresie od 7 do 10 października 2023 roku w leszczyńskim ratuszu zorganizowano pokaz filatelistyczny obejmujący okres odzyskania niepodległości przez Polskę, pt. „Ojcowie niepodległości, żołnierze niepodległości” oraz „Błękitna

Armia gen. J. Hallera” (ze zbiorów majora rez. Krzysztofa Handke i Lecha Woźnego, w opracowaniu Lecha Woźnego).

Lech Woźny

*Odsłonięcie pomnika „Błękitnej Armii
Generała Józefa Hallera” w Lesznie*

*Okolicznościowe wystąpienie Jana Dziędziczaka,
posła na Sejm RP, Sekretarza Stanu,
pełnomocnika Rządu do spraw Polonii i Polaków
za Granicą*

*Uczestnicy sesji historycznej, m.in. Tadeusz
Nawrocki, Tadeusz Posikata i p. Trojanek*

Fragment pokazu filatelistycznego

Osiedlowy Dom Kultury „Na Skarpie”. Pokaz filatelistyczny „Jan Paweł II na znaczkach pocztowych świata” (2023.10.14)

14 października 2023 roku odbyło się spotkanie wymienne — organizowane przez Koło Poznań-Miasto im. Jana Witkowskiego w Osiedlowym Domu Kultury „Na Skarpie”. W trakcie spotkania obejrzeć było można pokaz fragmentów filatelistycznej kolekcji Marii i Dionizego Danielewiczów „Jan Paweł II na znaczkach świata”, zorganizowany z okazji 45. rocznicy wyboru Karola Wojtyły na papieża.

Na miejscu było czynne stoisko Poczty Polskiej, na którym można było nabyć wydaną z tej okazji pocztową kartkę beznominałową i ostemplować ją okolicznościowym datownikiem.

Ryszard Prange, Jacek Wierzbicki

Otwarcie wystawy z okazji 465-lecia Poczty Polskiej oraz 110-lecia budynku przy ul. Głogowskiej 17 w Poznaniu

18 października 2023 roku odbyło się w holu Urzędu Pocztowego Poznań 2 otwarcie wystawy z okazji 465-lecia Poczty Polskiej oraz 110-lecia budynku przy ul. Głogowskiej 17 w Poznaniu, w którym swoją siedzibę ma poczta. Sławomir Tomków zaprezentował fragment swoich zbiorów zabytkowego sprzętu używanego kiedyś przez pocztowców, a także zagrał na trąbce kilka sygnałów pocztowych, natomiast Ryszard Prange przedstawił historię gmachu.

Jacek Wierzbicki

Pokaz filatelistyczny w Osiedlowym Domu Kultury „Na Skarpie” Poznań, 18 listopada 2023 r.

18 listopada 2023 roku odbyło się spotkanie wymienne — organizowane przez Koło Poznań-Miasto im. Jana Witkowskiego w Osiedlowym Domu Kultury „Na Skarpie”. W trakcie spotkania obejrzeć było można pokaz eksponatu tematycznego Jacka Wierzbickiego „Epoka kamienia w Europie. Narodziny sztuki”.

Na miejscu było czynne stoisko Poczty Polskiej, na którym można było ostemplować specjalnie wydane z tej okazji kartki beznominałowe okolicznościowym datownikiem, a także zaopatrzyć się w inne wydawnictwa pocztowe.

Anna Plewa-Śróda

Pokaz filatelistyczny w Osiedlowym Domu Kultury „Na Skarpie” Poznań, 9 grudnia 2023 r.

---

9 grudnia 2023 roku odbyło się spotkanie wymienne — organizowane przez Koło Poznań-Miasto im. Jana Witkowskiego w Osiedlowym Domu Kultury „Na Skarpie”. W trakcie spotkania obejrzeć było można pokaz przygotowany przez Mieczysława Rożka z okazji przypadającego 11 grudnia Międzynarodowego Dnia Terenów Górskich pt. „Międzynarodowy Dzień Gór”.

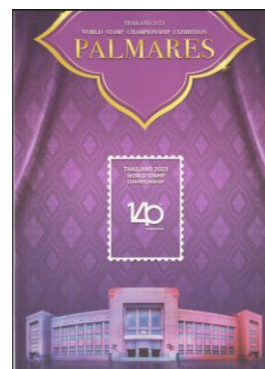
Na miejscu było czynne stoisko Poczty Polskiej, na którym można było ostemplować specjalnie wydane z tej okazji kartki beznominałowe i walory typu MójZnaczek okolicznościowym datownikiem, a także zaopatrzyć się w inne wydawnictwa pocztowe.

Jacek Wierzbicki, fot. Jacek Wierzbicki, Ryszard Prange

WYSTAWA ŚWIATOWA

Specjalizowane Filatelistyczne Mistrzostwa Świata THAILAND 2023 (Bangkok, 2023.11.23-28)

Specjalizowane Filatelistyczne Mistrzostwa Świata THAILAND 2023 zorganizowano z okazji 140-lecia powstania poczty Tajlandii. Wystawa odbywała się pod patronatem Międzynarodowej Federacji Filatelistyki (Fédération Internationale de Philatélie - FIP), wystawa posiadała również uznanie Międzyazjatyckiej Federacji Filatelistycznej (Federation of Inter-Asia Philately - FIAP).

Wystawa nie obejmowała eksponatów klas AE (aerofilatelistyka) oraz CM (maksymafilii)

Prezydium jury wystawy pracowało w następującym składzie: Prezydent honorowy - Richard Tan (Singapur), Prezydent Charnchai Karnasuta (Tajlandia), wiceprezydenci Chen Yu-An (Tajwan), Miguel Casielles (Argentyna), Fernando Aranaz (Hiszpania), sekretarzem był Michael Ho (Tajwan).

W Klasie Mistrzowskiej FIP wystawy prezentowano 14 bardzo znanych eksponatów. Mistrzem został Peng Hian Tay (Singapur) za eksponat *Holenderskie Indie Wschodnie 1655-1870*. Drugie miejsce zajął Tom Komnaes (Norwegia) za eksponat *Norweskie koperty w walucie skilingowej – przesyłki krajowe i zagraniczne*. Natomiast miejsce trzecie zajęła Martha Villarroel De Peredo (Boliwia) za eksponat *Pocztą lotniczą Boliwii*. W klasie tej znajdowało się szereg opracowań z zakresu historii poczty, ale także eksponaty klasy tradycyjnej, aerofilatelistyki, znaków fiskalnych oraz tematyki.

Zdobywcą **Grand Prix International** został Cheol Kyu Han (Korea) za eksponat *Korea: znaczki okresu cesarstwa Daehan 1884-1905*, natomiast **Grand Prix National** uzyskał Prakob Chirakiti (Tajlandia) za eksponat *Syjam: rozwój wczesnych urzędów pocztowych*.

Wyniki oceny eksponatów medalowych wystawy THAILAND 2023 przedstawia poniższa tabela (objaśnienia na kolejnej stronie):

M	TR	HP	CP	AE	TEM	FIS	FW	OP	WID	ML	LIT	SUMA
DZ	20	16	1	1	1	2					1	42
Z	23	27	10	4	2	2	1	1	1		14	85
DPZ	41	38	8	5	9	4	3	2	6	8	33	156
PZ	17	15	5	3	5	1	5	3	6	15	10	85
DS	4	4		2	4	1	1		3	9	18	47
S	1	1	1	1	3			1	2	11	12	33
SB	1				2					1	2	6
B	1				1					3	1	6
ZU										1		1
Suma	108	101	25	16	27	10	10	7	18	48	91	461

Objaśnienia: M – medal, DZ – duży złoty, Z – złoty, DPZ – duży pozłacany, PZ – pozłacany, DS – duży srebrny, S – srebrny, SB – posrebrzany, B – brązowy, ZU – zaświadczenie uczestnictwa; klasy wystawiennicze: TR – tradycyjna, HP – historia poczty, CP – całostki pocztowe, AE – aerofilatelistyka, TEM – tematyka, FIS – znaki fiskalne, FW – filatelistyka współczesna, OP – otwarta, WID – widokówki, MŁ – młodzież, LIT – literatura

Ekspozyty jednoekranowe obejmowały 76 opracowań. Jak wiadomo, na wystawach światowych ekspozyty te otrzymują wyłącznie ocenę punktową. Oto wyniki tych ocen (liczba ekspozytów, w nawiasach zakres ocen): TR – 19 (91-73), HP – 21 (93-73), CP – 11 (93-76), TEM – 14 (88-60), FIS – 4 (88-73) i FW – 3 (73-67).

Jak zwykle, najwyższe oceny na analizowanej wystawie otrzymały ekspozyty klas TR i HP. Natomiast zaskakuje stosunkowo niska liczba ekspozytów wyróżnionych medalami DZ i Z.

Na wystawie THAILAND 2023 nasi wystawcy uzyskali następujące wyniki:

Chabros Sławek: *Walka o niepodległość i granice Polski w latach 1918-1921* (HP, 90 pkt., medal Z)
Kosmala Jacek: *Komunikacja lotnicza na ziemiach polskich 1914-1939* (AE, 95 pkt., medal DZ)
Ryszard Cieslak: *Informacja wyzwaniem dla służb specjalnych* (JE, 85 pkt.)
Drzał Michał: *Miasta polskie i ich heraldyka* (MŁ, 70 pkt., medal S)
Pawlak Jakub: *Przesyłki pocztowe na ziemiach polskich pod zaborami* (MŁ, 85 pkt., medal DPZ)
Wierzbicki Łukasz: *Transport kolejowy* (MŁ, 70 pkt., medal S)
Fischer Sp.z.o.o.: *Katalog Polskich Znaków Poczтовых tom I 2023* (LIT, 86 pkt., medal DPZ)
Fischer Sp.z.o.o.: *Katalog Polskich Znaków Poczтовых tom II 2022* (LIT, 86 pkt., medal DPZ)
Polski Związek Filatelistów: *Filatelist* (LIT, 81 pkt., medal PZ)

Bardzo cieszy kolejny (drugi) medal DZ kol. Jacka Kosmali. Cieszy również pierwszy na wystawach światowych i kontynentalnych medal Z kol. Sławka Chabrosa. Serdeczne gratulacje.

Na wystawie THAILAND 2023 prezentowano również dwa ekspozyty wystawców zagranicznych zbudowanych z polskich znaków pocztowych. Oto one:

- ❖ Ito Fumihisa (Japonia): *Inflacja w Polsce w latach 1922-1924 (Poland Inflation 1922-1924)* (HP, 85 pkt., medal DPZ)
- ❖ Dziemiańczuk Władysław (Kanada): *Polskie ilustrowane airgrafy (Poland Illustrated Airgraphs)* (JE, 72 pkt.)

Kol. Sławek Chabros odbiera medal złoty za swój ekspozyt

Palmares to okazja do wielu interesujących spotkań

Eksponaty tematyczne na wystawie THAILAND 2023

Na wystawie THAILAND 2023 prezentowano zaledwie 27 eksponatów tematycznych. Uzyskały one następujące wyróżnienia medalowe: DZ - 1, Z - 2, DPZ - 9, PZ - 5, DS - 4, S - 3, SB - 2 oraz B - 1 (razem 27). Wśród nich zaskakuje liczba nowych eksponatów, a właściwie eksponatów dotychczas nie prezentowanych na wystawach światowych i europejskich – takowe dane zawieram w swoim archiwum. Eksponaty te uzyskały następujące wyróżnienia (medale): Z - 1, DPZ - 2, PZ - 5, DS - 3, S - 3, SB - 1, B - 1, czyli razem 16 eksponatów (a więc więcej niż połowa).

Medal duży złoty otrzymał:

Chen, Pu (Chiny) *Historia architektury kościołów chrześcijańskich* [NY 2016 – PZ 83; CHINA 2019 – DZ 95; THAILAND 2023 – DZ 95]

Medal złoty otrzymały:

Park, Gwang Seok (Korea) *Historia energii i mocy* [HUNFILEX 2022 – DPZ 88; CAPE TOWN 2022 - DPZ 88; THAILAND 2023 – Z 90]

Sinchawla, Ashoo (Tajlandia) *Narodziny klejnotów: od surowca do klejnotów królewskich* [THAILAND 2023 – Z 90]

Medale duże pozłacane otrzymały m. in.:

Bao, Yuanying (Chiny) *Jeździectwo* [THAILAND 2023 – DPZ 85]

Dong Son Luong (Wietnam) *Moja praca - od kelnera do dyrektora generalnego hotelu* [INDONESIA 2022 – DPZ 88; THAILAND 2023 – DPZ 87]

Lador, Menachem (Izrael) *Wycieczka z przewodnikiem po muzeum drugiego najstarszego zawodu - służb wywiadowczych* [HELVETIA 2022 – PZ 82; INDONESIA 2022 – DPZ 88; LIBREC 2022 – PZ 84; IBRA 2023 – DPZ 85; THAILAND 2023 – DPZ 85]

Lin, Da'an (Chiny) *Tytoń – od popularnego w świecie do globalnej kontroli* [THAILAND 2023 – DPZ 85]

Patel, Ilyas Ahmed (India) *Historia budowy mostów - wskaźnik ludzkiej cywilizacji* [BRASILIA 2017 – DS 75; CAPE TOWN 2022 – PZ 80; THAILAND 2023 – DPZ 88]

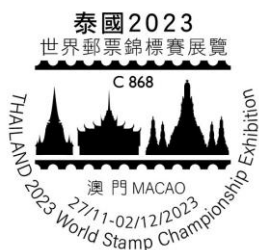
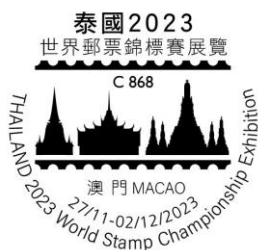
Na wystawie prezentowano 14 eksponatów tematycznych jednoekranowych, zakres ich punktów to 88-60. Ponadto, w klasie mistrzowskiej FIP prezentowano eksponat:

Luo, Daoguang (Chiny) *Płynny chleb – piwo*.

Naszym komisarzem na tej wystawie był kol. Krzysztof Piwko.

Ludwik K. Malendowicz

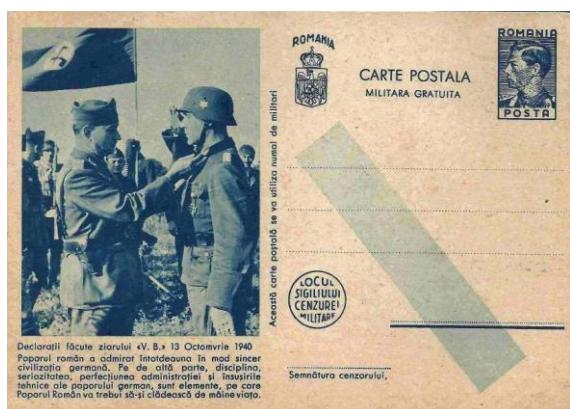
Fot. Krzysztof Piwko

Dodruki na kartach pocztowych Rumunii „CARTA POSTALA MILITARA” w okresie II wojny światowej

Opisując wcześniej rumuńskie karty pocztowe koncentrowałem się głównie na wydaniach kart ilustrowanych z tego państwa do roku 1945. Podstawowe wydania kart o charakterze tematycznym zostały opisane w nr 60/1-2 Wielkopolskich Wiadomości Filatelistycznych oraz w biuletynie „Tematyk” nr 13 (głównie całości wydania dla wojska) [1,2]. W burzliwym czasie wojny rumuńskie całości, tzw. „military”, wydawane dla wojska i personelu wojskowego miały specjalne taryfy. Karty (military post – scrisoare de campanie) dla żołnierzy frontowych (il. 1) zwolnione były z opłat (militaria gratuita), zaś dla personelu wojskowego taryfy były znacznie obniżone (il. 2). W katalogu Michel oznaczone są one jako P 110.

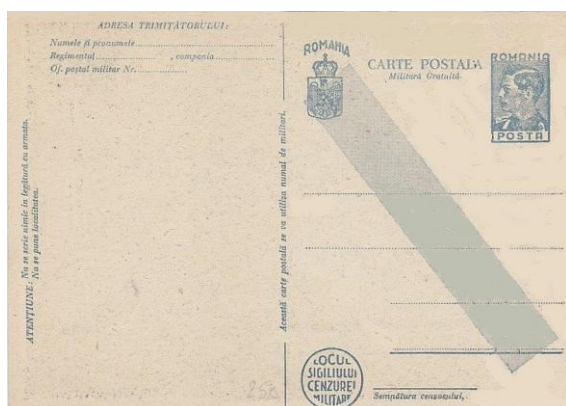

Il. 1-2. Omawiane karty pocztowe typu „military post” dla żołnierzy - zwolnione z opłaty i dla personelu wojskowego (il. 2) o znacznie zaniżonej taryfie. Ceny w okresie lat czterdziestych za list czy kartę były już powyżej 10 lei.

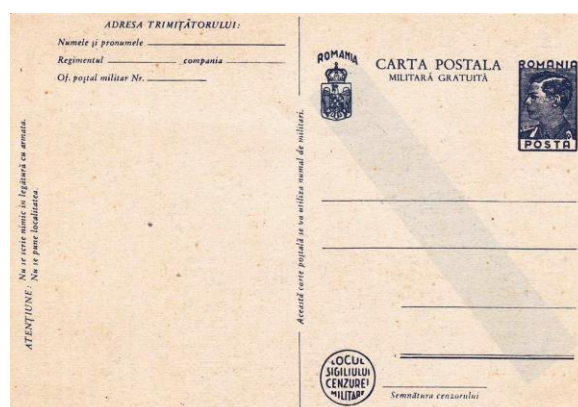
Wszystkie karty dla wojska, niezależnie czy były ilustrowane czy klasyczne, miały z reguły ukośny pas na awersie (il. 3). Na kartach dla żołnierzy pas ten był w odcieniach koloru jasno niebieskiego, zaś dla personelu wojskowego raczej go nie było. Poza tym karty dla wojska wydawano w dwóch formach – co widoczne jest na awersie tych kart (obrazy poniżej – il. 3, 3a).

W przypadku kart pocztowych, na których rewers miał służyć tylko do korespondencji (niezadrukowany tył karty) pojawiły się nadruki. Zdecydowana większość korespondencji wojskowej odbywała się na dotychczasowych kartach wydanych przez pocztę – tak jak na il. 3, 3a. Z ocalałej korespondencji widzimy, że nawet żołnierze opłacali swoje przesyłki.

Pierwsze dodruki wykonane były najprawdopodobniej przez pocztę na polecenie rządu. Może świadczyć o tym propagandowy ich wydźwięk (il. 4,4a). Do współczesnych nam czasów tego typu kart zachowało się niewiele..

Il. 3, 3a. Awersy kart używane w Rumunii w latach 1941 – 1945. W czasie wojny karty te wykorzystano jako wzory pod kolejne całostki (zdawkowo opisane w katalogu Michel - Nr.P 125,126).

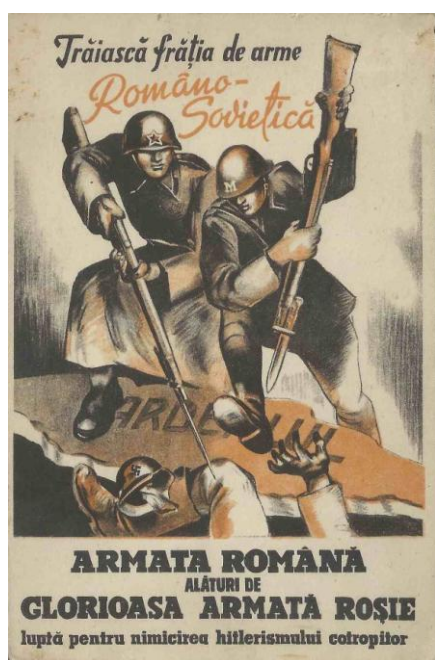
Il. 4, 4a. Czarny rysunek przedstawia dwoje dzieci śpiewających kolędy na zaśnieżonej wiejskiej ulicy. Powyżej znajdują się dwaj chroniący się żołnierze, rumuński i niemiecki. Na dole karty widnieje napis „Rumunia i Niemcy, towarzysze na dziś i na zawsze”. Karty mają kolor jasnokremowy lub brudnobiały.

W miarę upływu wojennego czasu, dla podtrzymania morale w wojsku wydana została - najprawdopodobniej w 1942 r. - karta pocztowa z wizerunkiem króla na lewej części (awers) w dwóch kolorach – brązowym i jasno niebieskim. Jako, że przeznaczona była dla wojska, była ona bezpłatna (il. 5). W miejscu przeznaczonym na znak opłaty umieszczono natomiast herb królewski!! (il. 5a).

Il. 5. Karta pocztowa z roku 1942 (wg katalogu Bockischa – katalog Michel nie uwzględnia tej karty). W znaku opłaty herb królewski. Wydano również drugą kartę o tym samym wzorze, lecz w kolorze jasno brązowym. **Il. 5a** – wzór znaku opłaty z 1942 r., herb królewski, bez nominału.

Drugi nadruk pochodzi z roku 1944, a więc czasu, kiedy przesądzone były już losy Rzeszy i wojska radzieckie stały u granic Rumunii. Dodruk wykonany został na kartach, na których w znaku opłaty znajdował się herb królewski. Ta wersja dodruku (il. 6) znajduje się na rewersie i pojawiła się pod koniec wojny, po podpisaniu paktu z sowietami w 1944 r. W ich znaku opłaty znajduje się tylko herb królewski co sugeruje, że nie wszystkie karty miały znak opłaty z portretem króla Michała I.

Il. 6. Kolorowa karta propagandowa. Karta ta ilustruje historyczne, dramatyczne odwrócenie narracji w stosunku do karty na il. 4. Została wydana po wrześniu 1944 r. (awers jak na il. 5). Wielobarwny rysunek przedstawiający rumuńskich i radzieckich żołnierzy przekraczających północną granicę Siedmiogrodu i atakujących niemieckiego żołnierza. Tekst brzmi „Niech żyje rumuńsko-radzieckie braterstwo broni” i „Rumuńska armia wraz z chwalebną Armią Czerwoną walczy o unicestwienie najeźdźców hitlerowskich”.

Zaprezentowane karty z dodrukami propagandowymi (il. 4 i 7) na rynku filatelistycznym mają bardzo wysokie ceny – czasami kwoty przekraczają sumy 500 euro. Trudności w ich nabyciu są ogromne - po prostu są rzadkie. Noszą wszelkie nie kwestionowane znamiona obrotu pocztowego. Wielką

niewiadomą jest ich wydawca. Nie mam dokładnych danych o ich wykonawcach w tak trudnym okresie zawieruchy wojennej. Karty te nie są wymieniane w katalogach Michel czy Bockich.

Wszystkie karty „military post” wydane w Rumuni zasługują na poważne filatelistyczne potraktowanie, a te z dodrukami są dla mnie odkryciem. W tym kontekście zaskakuje postanowienie FEPA ujęte w wytycznych dotyczących ich wartości filatelistycznej. W wytycznych jako właściwe walory filatelistyczne wymienia się tylko „military post” : Japonii, Francji, Włoch i ZSRR. Zastanawia więc stanowisko komisji tematycznej FEPA, nie tylko w kwestii dodruków ale pozostałych kart „military post” ujętych w katalogu Michel [1,2].

Wszystkie wiadomości, do których dotarłem sugerują, że było to działanie prowadzone za zgodą poczty. Czy można przypuszczać, że Poczta Rumuni nic nie wiedziała o tych kartach? Przecież oba dodruki wykonano na ściśle reglamentowanych walorach przeznaczonych dla wojska i personelu wojskowego.

Na zakończenie dorzucę jeszcze jedną ciekawostkę. Tuż po wojnie władze przygotowały (takie mam wrażenie!) kolejną propagandową całośćkę wykonaną w związku ze zbliżającymi się pierwszymi wyborami w kraju. Całośćka ta również wydana była dla wojska a w treści zachęca do udziału w pierwszych demokratycznych (??) wyborach w Rumunii (il. 7).

Il. 7. Karta pocztowa dla wojska z zachętą do udziału w wyborach zapowiadanych w Rumunii na koniec roku 1946. Napis „Votati lista 1a blocului partidelor democratelosi” głosi „Głosuj na listę 1a, blok partii demokratycznych”.

Przedstawiona powyżej krótka opowieść o trudnym okresie wojny i związanych z tym wydawnictwach dla wojska, przybliżyła mało znany temat walorów filatelistycznych wydawanych dla wojska. Walory te często zawierają wiele elementów tematycznych, które mogą być wykorzystane w licznych eksponatach.

Mieczysław Rożek

Źródła

[1]. Rożek, M.: Rumuńskie ilustrowane karty pocztowe z lat 1872-1945. Wielkopolskie Wiadomości Filatelistyczne 60 (z 1/2): 49-59 (2023)

[2]. Rożek, M.: Rumuńskie całostki dla wojska i personelu wojskowego do 1945 roku. Biuletyn Klubu Zainteresowań PZF Filatelistów Tematyków TEMATYK 13: 49-52 (2023)

Info portale: Delcampe, Ebay

http://kingofpostcards.blogspot.com/2014/03/grafica-primelor-carti-postale-romanesti.html?fbclid=IwAR3-KAtjbu5lr0kQsl7h-T_xAEKFxOKXcwrGsX7OqFQ5FDa4ElkiezUvVAM

Katalog Michel Gnzachen Europa Ost.

Catalogul Expozitiei Filatelice - „Ziua Mărcii Poștale Românești”
<https://www.facebook.com/people/Romania-Postal-Stationery/100067135004945/?locale=pl>

Katalog Michel Bockisch „Handbuch ganzsachen”.

<https://www.pwmo.org/Efiro%202008/Dan-Grecu/page-1.htm>

Nie wprowadzony do obiegu klasyczny znaczek Barbadosu

Przeglądając różnorodne aukcje filatelistyczne zwróciłem uwagę na znaczki pocztowe Barbadosu. Również na popularnym eBay oferowanych jest wiele znaczków tego wyspiarskiego kraju. Skoncertowałem uwagę na najwcześniejszych znaczkach Barbadosu.

Pierwsze znaczki Barbadosu ukazały się 15 kwietnia 1852 r. i w katalogu Stanley Gibbons (SG) klasyfikowane są one od nr. 2 (SG 2). Natomiast znaczek SG 1 ukazał się w 1855 r. Znaczki te przedstawiają personifikację Brytanii, którą przedstawiono jako siedzącą kobietę-wojowniczkę w hełmie, dzierżącą w prawej ręce włócznię i opierającą lewe przedramię o tarczę, natomiast w tle widnieje mały, ale imponujący żaglowiec (il. 1). Znaczki te określa się jako „siedząca Brytania”, do roku 1874 drukowano je w Perkins Bacon & Co w Londynie.

Il. 1. Znaczki typu „siedząca Brytania” Mauritiusu (od 1849 r.), Trynidadu (od 1851 r.) i Barbadosu (od 1852 r.)

Znaczki typu „siedząca Brytania” ukazały się również w dwóch innych koloniach brytyjskich – w Mauritiusie (od roku 1849 – pierwsze znaczki tej kolonii wyszły w 1847 r. – królowa Wiktoria, to te słynne Mauritiusy) i Trynidadzie (1851 r. – są to pierwsze znaczki tego kraju) (il. 1).

Duplikat głównego rysunku znaczków zawierał nie wypełnione pole dla nazwy kolonii (il. 2).

Il. 2. Próba duplikatu głównego rysunku znaczków typu „siedząca Brytania”, w kolorze czarnym, z niewypełnionym polem dla nazwy kolonii (Mauritius, Trynidad, Barbados) – znane są trzy egzemplarze takiej próby

Znaczki Barbadosu typu „siedząca Brytania” można podzielić na 3 rodzaje (il. 3). Pierwszy rodzaj to najwcześniejsze znaczki, z napisem kraju, bez nominału. Drugi rodzaj to znaczki z napisem zarówno kraju jak i nominału, natomiast trzeci rodzaj to znaczek wydany w 1873 r.

od 1852

od 1858

rok 1873

Il. 3. Znaczki typu „siedząca Brytania” Barbadosu

Bardzo trudno identyfikuje się opisywane znaczki Barbadosu. Pierwsze wydania nie posiadają oznaczenia nominału – nominał rozpoznaje się po ich kolorze. I tak: kolor zielony - ½ d, niebieski – 1 d, szary z lekkim odcieniem niebieskim – 2 d i brązowo czerwony – 4 d. Drukowano je na papierze grubym, z niebieskimi włóknami (bluish paper) [1-3]. Wydany w tym okresie znaczek czerwony, o nominale 4 p katalogowany jest jako SG 5 (il. 4).

Il. 4. Barbados. Na wycinku dwa znaczki typu „siedząca Brytania”. Po lewej SG 3 (niebieski – 1 d), po prawej SG 5 (brązowo-czerwony – 4 d). Zaczerpnięto z: Cherrystone U.S. and Worldwide Stamps & Postal History, December 4-5, 2018, Lot #4646

Istnieje wiele bardzo przydatnych wskazówek dotyczących identyfikacji opisywanych znaczków. Najważniejsze z nich to [1]:

- czy wydrukowany jest na nich nominał (u dołu). Jeśli u dołu występuje tylko napis „BARBADOS”, oznacza to, iż znaczek wydany został przed rokiem 1874,
- znaczki nieperforowane wydawano w latach 1852-1858, wydano tylko 4 znaczki nieperforowane z napisem nominału u dołu, którymi są: SG 11, 11a, 12 i 12a, które ukazały się w listopadzie 1958 r.,
- ogólnie, znaczki te nie są zbyt wyraźne, obrazy raczej rozmyte,
- dopiero od roku 1870 opisywane znaczki drukowano na papierze z wodnym znakiem.

Mimo tych wskazówek, identyfikacja znaczków typu „siedząca Brytania” jest bardzo trudna, zazwyczaj pożądana jest ich ekspertyza tym bardziej, że istnieje bardzo wiele fałszerstw tych poszukiwanych walorów [4].

W niniejszym artykule pragnę również przedstawić czytelnikom niezwykle interesującą historię jednego ze znaczków „siedząca Brytania” Barbadosu, który określony jest w katalogu jako SG 5a i jego odmianą SG 5b, a przygotowywany był do wydania w latach 1852-1855. Znaczek ten nie został wprowadzony do obiegu. Co było tego przyczyną? Jak wiadomo, do roku 1874 znaczki Barbadosu wykonywała drukarnia Perkins Bacon & Co w Londynie. Po pożarze w tej drukarni, w latach 70. XIX w., w magazynach znaleziono cały nakład tego znaczka. Jak się okazało, znaczki te były wadliwie wykonane – niebieska farba przesiąkała przez papier. Znajdowały się w tym nakładzie również znaczki w kolorze ciemnoszarym. Znalazły się one na rynku filatelistycznym w roku 1880, mógł je kupić każdy zainteresowany. Znaczki te znalazły się w katalogu jako SG 5a (kolor szaroniebieski) oraz SG 5b (kolor ciemnoszary) (il. 5).

Il. 5. Barbados. Dwa znaczki typu „siedząca Brytania”: po lewej SG 5a, po prawej SG 5b

Na rynku filatelistycznym powszechnie dostępny jest znaczek SG 5a (szaroniebieski), często oferowany w dużych fragmentach arkusza drukarskiego (il. 6). Mimo, że znaczków tych nie wprowadzono do obiegu, spotyka się je również jako kasowane, co jest oczywistym nadużyciem.

Historia znaczków Barbadosu typu „siedząca Brytania” ukazuje nam warunki, w jakich rozwijała się technika druku znaczków w drugiej połowie XIX w., z jakimi problemami spotykała się ówczesna „logistyka” (zawodny transport wodny). Jedną z najnowocześniejszych w ówczesnym świecie drukarni, jaką była Perkins Bacon & Co w Londynie nie była w stanie wydrukować na odpowiednim poziomie znaczków pocztowych. Powszechne niezadowolenie z jej pracy zaowocowało wyborem nowej drukarni znaczków dla Wspólnoty Brytyjskiej, jaką od 1875 r. była De La Rue & Co. Ltd., o czym wspominałem już wcześniej [5]. Od tego momentu znaczki Barbadosu z „siedzącą Brytanią” naprawdę „cieszą oko”.

Il. 6. Barbados. 15-znaczkowy fragment arkusza drukarskiego znaczka SG 5a (zaczepnięto z : Cherrystone U.S. and Worldwide Stamps & Postal History, December 4-5, 2018, Lot #4647)

Zaskakującym jest fakt, iż nie wprowadzone do obiegu wadliwe znaczki pocztowe, po prawie 25-latach znalazły swoje miejsce w katalogach filatelistycznych. Powiązano je ze znaczkiem wprowadzonym do obiegu w momencie ich druku, stąd widnieją w katalogu jako SG 5, a wadliwe jako SG 5a i SG 5b. Aktualnie, znaczki przygotowane do wprowadzenia i wycofane przed datą wprowadzenia, które w jakiś sposób znalazły się w obiegu pocztowym, nie są katalogowane. Często wymieniane są one jako znaczki nie wprowadzone do obiegu. Przykłady takich znaczków to: znaczek Południowej Afryki z 1987 r. z cytataми z Biblii, najdroższe w świecie polonicum, jakim jest bożonarodzeniowy znaczek poczty RFN z 2016 r., czy też słynny znaczek RFN z Audrey Hepburn z papierosem (2001 r.) [6,7].

Te piękne znaczki Barbadosu, ale również Mauritiusu i Trynidadu, interesują nie tylko zbieraczy tradycyjnych. Mogą one znaleźć swoje miejsce w eksponatach tematycznych dotyczących mitologii, broni, żeglarsztwu itp.

Ludwik K. Malendowicz

- [1]. Identifying Barbados Britannia's Barbados Stamps | Britannia's – how to identify them <https://www.barbadosstamps.co.uk/resources/identifying-barbados-britannias/>
- [2]. Jochim Mark Joseph: <https://stampaday.wordpress.com/2016/08/30/barbados-109-1906/>
- [3]. Barbados Stamps: Is this the best ever Barbados Britannia stamp? <https://www.barbadosstamps.co.uk/is-this-the-best-ever-barbados-britannia-stamp/>
- [4]. <http://stampforgeries.com/forged-stamps-of-barbados/>
- [5]. Malendowicz L.K.: Crown Agents - Agenci Koronni, ich wszechobecny ślad w filatelistyce Wspólnoty Brytyjskiej. Wielkopolskie Wiadomości Filatelistyczne 59 (z. 1/2): 54-56 (2022)
- [6]. Malendowicz, L.K.: Najdroższe w świecie polonicum – bożonarodzeniowy znaczek pocztowy RFN z roku 2016. Biuletyn Klubu Zainteresowań PZF TEMATYKA 11: 41-44 (2023)
- [7]. Malendowicz, L.K.: Niewprowadzony do obiegu znaczek Południowej Afryki z 1987 r. poświęcony Biblii. Biuletyn Klubu Zainteresowań PZF TEMATYKA 11: 44-45 (2023)

WYDAWCA WIELKOPOLSKICH WIADOMOŚCI FILATELISTYCZNYCH:

POLSKI ZWIĄZEK FILATELISTÓW, ZARZĄD OKRĘGU WIELKOPOLSKIEGO

ul. Dmowskiego 37, 60-222 Poznań

Telefon 0048 669.702.851

Godziny otwarcia: czwartek 14.30 – 16.30

Redaguje Zespół:

(powołany 2019.01.31)

Bogumił Ciesielski (z-ca red. nacz.), e-mail: bogumil.ciesielski@gmail.com

Kazimierz Krawiarz, e-mail: k.krawiarz@wp.pl

Ludwik K. Malendowicz (redaktor naczelny), e-mail: lkm@amp.edu.pl

Bogdan Michalak (z-ca red. nacz.), e-mail: bogdanfil@wp.pl

Mieczysław Rożek, e-mail: m.rozek@infoart.net.pl,

Jacek Wierzbicki, e-mail: jacwierz@amu.edu.pl

Projekt okładki: Andrzej Jeziorkowski.

Projekt elementów graficznych: Jan Olejniczak.

„Fundusz prasowy WWF”

**Zarząd Okręgu Wielkopolskiego PZF,
PKO BP I O/Poznań, 17 1020 4027 0000 1102 0031 3676
z adnotacją: „Fundusz prasowy WWF”.**

Przedruk materiałów zamieszczonych w kwartalniku będzie mile widziany pod warunkiem podania źródła oraz po skutecznym uzyskaniu zgody autora lub jego spadkobierców na wykorzystanie utworu, zgodnie z art. 8 pkt. 1 Ustawy z dnia 4 lutego 1994 r. o prawie autorskim i prawach pokrewnych (Dz.U. 1994 nr 24 poz. 83, z późn. zm.).

Materiały do druku akceptujemy tylko w wersji elektronicznej.
Artykuły publikowane są przez Redakcję w przekonaniu, iż wszystkie prawa autorskie są przestrzegane przez autorów.

**Druk: PAW DRUK Sp. z o.o., ul. Obornicka 49a, 52-002 Suchy Las,
tel. 618433810; www.pawdruk.pl**

Czasopismo dostępne w internecie: <http://www.pzfpoznan.pl/>

